

2014MME20

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie van 13 januari 2014

Aanwezig:

ing. H.N. Scherer (voorzitter), R. van Lunteren (gedeputeerde), drs. R.E. de Vries (gedeputeerde), M.H. Beks (GroenLinks), mw. J.F. Bloemberg (PvdD), Z. el Yassini (VVD), A. Essousi (PvdA), J. Fastl (GroenLinks), ir. H. Graaff (CDA), drs. C. de Heer (ChristenUnie), ir. N.J.P. Hoefnagels (D66), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), ir. H. IJssennagger (PVV), drs. J.A.J. Konings (VVD), A.M.Meijer (SP), mw. H. Nap (CDA), drs. G.J.J. Smakman (D66), dr. I. Thonon (D66), drs.W.J. Ubaghs (PVV), mr. E. de Vries (PvdA), W. van Wikselaar (SGP)

van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier), W. Voorneman-Rikkers (verslag)

afwezig:

mr. D.S.L. Tuijnman (VVD), C. Westerlaken (CDA)

---

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter deelt het volgende mede:

- voor agendapunt 12, concept ontwerp Mobiliteitsplan, zijn de heren Korff De Gidts en Van Angelen namens Kracht van Utrecht als sprekers aanwezig.
- de spreektijdenregeling is voor deze vergadering van toepassing;
- agendapunt 16, Gebiedsuitwerking A27 Utrecht Oost, is vanwege de late ontvangst van de stukken doorgeschoven naar de vergadering van 10 februari a.s.

De heer Hoefnagels merkt op dat dit onderwerp ook op de agenda van RGW staat. Hij informeert in welke commissie dit onderwerp nu met name wordt besproken.

De heer Poort licht toe dat bij ter bespreking onderwerpen wordt gecoördineerd wat de primaire commissie is waarin een onderwerp, met uitnodiging van een andere commissie, wordt behandeld. Dit betrof in eerste instantie een ter informatie stuk, waarmee het in principe op meerdere agenda's kon worden geplaatst. Indien vanuit een specifieke commissie wordt verzocht om bespreking, kan spreker zich voorstellen dat de behandeling in die commissie plaatsvindt. Indien RGW echter ook om bespreking verzoekt, is het wellicht net een andere thematiek.

Met in achtneming van het vorenstaande wordt de agenda vastgesteld.

3. Mededelingen

De heer Poort memoreert dat in de vorige vergadering is afgesproken een symposium te organiseren over luchtkwaliteit. Daarmee is de griffie met behulp van de heren De Heer en Meijer aan de slag gegaan. Het symposium is gepland op 10 februari a.s. 's ochtends. De insteek is daar met name deskundigen aan het woord te laten over de problematiek, welke ideeën zij hebben over hoe de overheden met luchtkwaliteit om zouden kunnen gaan en vervolgens de discussie onderling wat de overheden op het regionale niveau zouden kunnen doen.

Geïnformeerd wordt of de commissie zich in deze insteek kan vinden.

De heer De Heer voegt hieraan toe het ook een zinvol symposium te achten voor gemeenteraadsleden in de grote steden in de provincie Utrecht, omdat het om de regionale problematiek gaat. Hij geeft de fracties daarom mee hun fractiegemeenteraadsleden op te roepen het symposium over luchtkwaliteit bij te wonen.

De voorzitter constateert, dat de commissie zich kan vinden in de opzet.

De voorzitter kondigt aan dat op 12 mei a.s. 's ochtends een werkbezoek recreatieschappen zal plaatsvinden.

Gedeputeerde De Vries deelt mede dat:

- op 8 januari jl. de RUD 2.0 met een vergadering is opgericht. De voorlopige kwartiermaker, de heer Andringa, kan thans het traject inzetten om tot een organisatie te komen;

Mevrouw Hoek informeert naar de stand van zaken met betrekking tot de ODRU.

Gedeputeerde De Vries memoreert dat de provincie nu participeert in RUD 2.0.

Daarnaast is nog steeds sprake van de ODRU, de organisatie die voortgekomen is uit de fusie tussen de Milieudiensten Noord-West/Zuid-Oost. Het is de bedoeling dat tot één RUD wordt gekomen. De ODRU zit op dit moment in een proces om de organisatie op orde te brengen. Zodra de provincie als regisseur van het totale proces het gevoel heeft dat een stap verder kan worden gemaakt, zal de integratie tot één organisatie worden opgepakt. De commissie zal op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen.

- vanuit Bunschoten in november en december 9 geurklachten zijn binnengekomen. Deze zijn echter als niet valide geadresseerd, omdat niet vast is komen te staan dat de geurklachten werden veroorzaakt door V.d. Groep. Een aantal klachten is direct daarna ook weer ingetrokken. Tot nu toe is het beeld ter zake V.d. Groep derhalve positief. Het meten wordt voortgezet;

De heer De Heer verzoekt om een digitaal overzicht van de geurklachten. Overigens merkt spreker op dat het alweer enige tijd geleden is dat een nieuwsbrief is verschenen. Het feit dat er geen valide geurklachten zijn in een bepaalde maand acht hij ook nieuws om naar buiten te brengen. Hij pleit derhalve voor een nieuwe nieuwsbrief en deze vervolgens maandelijks uit te brengen.

Gedeputeerde De Vries zegt het overzicht geurklachten in digitale vorm toe. De laatste nieuwsbrief is redelijk recent nl. in december verschenen. Spreker onderschrijft de opmerking over het naar buiten brengen van de niet valide klachten. Hij zegt toe dat nog in januari een nieuwsbrief zal worden uitgebracht en vervolgens te zullen streven naar een maandelijks nieuwsbrief;

- de Gedooglijst, waarvan de agendering al een aantal keren is opgeschoven, korter is geworden. Inmiddels is het probleem Waterschap Vallei & Veluwe opgelost. De woonboten zijn verplaatst, waarmee de gedoogsituatie is beëindigd. Voorts is het bevoegd gezag van ProRail overgegaan van de provincie naar de gemeente Amersfoort.

Op dit moment zijn er nog drie gedoogsituaties.

De voorzitter deelt mede dat gedeputeerde Van Lunteren heeft verzocht de commissie aan het eind van de vergadering een vertrouwelijke mededeling te mogen doen.

De heer Meijer merkt op van te voren een indicatie over de inhoud van de mededeling te willen krijgen, zodat hij kan beoordelen of hij al dan niet deel wil uitmaken van die vertrouwelijkheid.

De voorzitter zegt toe dat hierop aan het eind van de vergadering zal worden teruggekomen.

4. Verslag Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie 18 november 2013

Het verslag wordt conform vastgesteld.

5. Rondvraag

Mevrouw Bloemberg informeert naar de stand van zaken met betrekking tot de Waterkrachtcentrale Hagestein. Zij memoreert dat tijdens de behandeling van de PRS een motie is aangenomen over het visvriendelijk energie opwekken. De PvdD verzoekt dit hierbij te betrekken.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe dat de informatie tot nu toe alleen schriftelijk werd uitgewisseld. Om alle informatie bij elkaar te brengen, vindt op 29 januari a.s. een gesprek plaats met de wethouders van Houten en Vianen. Op basis daarvan zal met elkaar worden besproken hoe verder kan worden gegaan. Spreker is eveneens bezig de Economic Board daarop aan te sluiten. Spreker hoopt derhalve na 29 januari a.s. meer duidelijkheid te hebben over wat de provincie in deze nog zou kunnen doen. Hij zal daarbij het visvriendelijk energie opwekken meenemen.

De heer Meijer memoreert het memorandum van gedeputeerde Van Lunteren voor de vergadering van 18 november jl. hierover, naar aanleiding van door de SP gestelde vragen. Hij informeert wat hij zich moet voorstellen bij het daarop aansluiten van de Economic Board.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe deze vraag nog niet te kunnen beantwoorden. Hem is verzocht te bekijken hoe het proces kan worden versneld, op grond waarvan hij thans naar de mogelijkheden daartoe zoekt. Zodra hij hierbij een beeld heeft, zal hij de commissie daarvan in kennis stellen.

6. Termijnagenda (versie 9 januari 2014)

De heer Meijer informeert waarom 'Windenergieprojecten' onder de bespreekpunten is geschrapt.

De heer Poort licht toe, dat onduidelijk was waar dit onderwerp vandaan kwam. Gebleken is dat dit in het kader van de PRS zou terugkomen en daarmee in de commissie RGW.

De heer Meijer memoreert dat regelmatig in deze commissie over windenergie is gesproken. De SP heeft in dat kader naar aanleiding van een ingekomen stuk al geruime tijd geleden het Duizend Palenplan van de Windvogel genoemd. Volgens hem zou er ook een symposium over Windenergie worden georganiseerd.

De voorzitter merkt op dat een symposium hem niet bij staat. Hij zegt toe dat dit zal worden nagekeken en dat hij hierop nader terugkomt.

De heer Hoefnagels meent dat het gaat om hetgeen bij de behandeling van de PRS is aangenomen met betrekking tot hoe windenergie goed voor elkaar zou kunnen worden gekregen. Daarover staat thans een statenbrief op de agenda van RGW. Een symposium staat ook hem niet bij.

Spreker vraagt zich overigens wel af of het onderwerp in RGW thuishoort. Het feit dat het in het kader van PRS is aangenomen betekent z.i. niet dat windenergie niet in de commissie MME thuishoort.

De voorzitter licht toe dat de statenbrief in RGW over het betrekken van inwoners in de provincie bij het opwekken van windenergie gaat.

Gedeputeerde De Vries wijst erop dat 'In jaarverslag Kadernota Wonen (mei 2014)' op blz. 3 onder de kolom datum afdoening behoort bij de tweede toezegging 'Zodra energiebesparing bij sociale woningbouw in Platform woningmarkt tot een voorstel leidt, ontvangt de commissie dit'.

De voorzitter zegt toe dat dit zal worden aangepast en sluit hierna de bespreking over de Termijnagenda af.

7. Juridisch advies Geurproblematiek Bunschoten

De heer Meijer memoreert, dat de geschiedenis bekend is. Op een gegeven moment is besloten om een meetmethode te hanteren, die afweek van datgene dat in de vergunning was vastgesteld. In het debat op 18 november jl. is de vraag gesteld hoe de provincie de juridische afweging daartoe heeft gemaakt. Geïnformeerd is of daarbij is meegenomen wat de gevolgen kunnen zijn van de keuze van een meetmethode die niet in de vergunning staat en bekend is, dat de betrokken partij juridische stappen zal ondernemen. Die stappen zijn ondernomen en de provincie heeft het kort geding verloren. De SP heeft verzocht het juridisch advies van mevrouw Grappenhaus zonder voorbehoud ter beschikking te stellen en kreeg dit vervolgens vertrouwelijk aangeboden. Daardoor kan de SP de publieke discussie of al dan niet sprake is van een geloofwaardig handhavingsbeleid niet voeren. Het argument van GS om het advies vertrouwelijk aan te bieden is, dat zij in de toekomst wellicht nog juridische actie tegen V.d. Groep moeten voeren. De SP staat op het standpunt dat dit geen goede afweging is. Er zou slechts bij grote uitzondering sprake moeten zijn van geheime stukken. De SP acht het wel logisch dat de stukken geheim waren voor de gerechtelijke uitspraak. Inmiddels is de last onder dwangsom, waarin o.m. deze afweging een rol speelde, echter vervallen. Op dit moment behoren de Staten een afweging te kunnen maken met betrekking tot een geloofwaardig handhavingsbeleid van de provincie. Daarom dienen de Staten over het juridisch advies van mevrouw Grappenhaus te kunnen beschikken. De SP bepleit derhalve dat dit stuk ter beschikking komt, zodat daarover op een goede manier van gedachten kan worden gewisseld.

De heer De Heer deelt mede het juridisch advies te hebben gelezen. De ChristenUnie ziet geen aanleiding waarom dat vertrouwelijk moet blijven.

De voorzitter wijst erop, dat inmiddels sprake is van een geheim stuk.

De heer Ubaghs sluit zich aan bij het betoog van de ChristenUnie.

Gedeputeerde De Vries licht toe dat GS het belangrijk vinden dat de provincie, in verband met een eventueel toekomstig traject, haar juridische advisering voor zichzelf behoudt. De Staten kunnen kennis nemen van het juridisch advies. Spreker is van mening dat de provincie in deze ook haar eigen belang voorop moet stellen. Dat heeft geleid tot het besluit het een geheim stuk te maken. Overigens kan over dit onderwerp altijd in een vertrouwelijk deel van de vergadering met GS worden gesproken.

De voorzitter constateert twee verschillende standpunten.

De heer Meijer begrijpt dat GS voor de zekerheid de informatie geheim wenst te houden. Het is echter aan de Staten om te beslissen over de geloofwaardigheid van het handhavingsbeleid. Daarvoor moeten de Staten over die informatie beschikken, ongeacht of de informatie al dan niet belastend is voor de provincie. Hij verzoekt de voorzitter een peiling te houden over het verzoek van de SP deze informatie toch vrij te geven.

De heer Hoefnagels merkt op dat de Staten de discussie over de geloofwaardigheid van het handhavingsbeleid voeren ten behoeve van in dit geval de inwoners van Bunschoten. Het is van belang dat de provincie daarin juridisch zo goed mogelijk staat. Hij vraagt zich af of de

Staten de discussie niet kunnen voeren als het juridisch advies niet met de inwoners wordt gedeeld.

De heer Meijer licht toe dat dit gaat om iets dat in feite veel groter is dan de kwestie V.d. Groep. Het gaat erom dat de provincie op enig moment een keus heeft gemaakt voor een meetmethode die afwijkt van hetgeen in de vergunning staat. Daarbij speelt de vraag of op dat moment is meegenomen wat de juridische effecten zijn van een dergelijke keus. De geloofwaardigheid van het handhavingsbeleid kan alleen worden beoordeeld als het desbetreffende juridisch advies publiekelijk aan de orde mag worden gesteld. Het verwijzen naar het juridisch advies zonder de materiële kant daarvan collectief onder ogen te zien, maakt een goede afweging niet mogelijk.

De heer Van Wikselaar is van mening dat de Staten vertrouwelijk over alle informatie beschikken om te beoordelen of GS hun werk al dan niet goed hebben gedaan. Als daaruit geen voordeel kan worden behaald, kan een ieder in zijn visie aan zijn achterban uitleggen dat het soms van belang is om informatie niet openbaar te maken. Indien daarbij wordt meegenomen dat het vrijgeven van de informatie de provincie in een zwakkere positie kan brengen, doen de Staten de eigen organisatie, waarvoor zij ook staan, tekort.

Mevrouw Hoek merkt op dat er drie partijen zijn: de provincie, de ondernemer en de bewoners. In haar beleving hebben deze drie partijen evenveel belang. De Staten moeten als volksvertegenwoordiging de drie partijen gelijkwaardig bedienen. Zij is van mening dat processen niet moeten worden verstoord. 50PLUS steunt het besluit een stuk niet openbaar te maken, als het belang om processen niet te verstoren daarmee is gediend.

De voorzitter deelt mede dat hij het verzoek van de SP om een peiling te houden niet inwilligt, omdat het College bevoegdheden heeft die hij thans niet ter discussie wil stellen. Desgevraagd door de heer Meijer, antwoordt spreker dat de procedure met betrekking tot geheimhouding in het Reglement van Orde en in de Provinciewet staat. Het College is bevoegd de Staten geheimhouding op te leggen.

De heer Meijer verschilt hierover van mening. Geheimhouding moet worden bekrachtigd, hetgeen in het onderhavige geval niet is gebeurd, waarmee niet de juiste procedure is gevolgd. Hij zal hierop nader terugkomen in de PS-vergadering.

De heer Ubaghs deelt mede moeite te hebben met de opmerking dat, met het verzoek om openbaarheid van het juridisch advies, niet voor het belang van de provincie wordt gestaan. Het belang van de provincie staat altijd voorop. Het feit dat inhoudelijk anders wordt geoordeeld, rechtvaardigt in zijn optiek niet de opmerking dat daarmee het belang van de provincie wordt geschaad.

Gedeputeerde De Vries zet uiteen dat het geenszins zijn intentie is geweest om het in dat daglicht te plaatsen. Het gaat om het belang, dat vastgehouden wordt aan geheimhouding om het College de mogelijkheid te bieden daar ook in de toekomst voor de Staten en de inwoners handhavend te kunnen blijven optreden. Het laatste is in zijn visie het belang dat door een ieder wordt gedeeld. Een ieder staat voor dat daar geen sprake meer zal zijn van geurhinder.

De voorzitter rondt de bespreking over dit onderwerp af.

8. Memo toepassing doelmatigheidscriterium bij Actieplan Geluid

De heer Meijer merkt op dat de SP zich afvraagt hoe het doelmatigheidscriterium wordt ingezet. In het voorliggende memo wordt kort aangegeven hoe het werkt. De SP kan daaraan

achter niet veel ontlenen. In allerlei lokale actieplannen Geluid is bijvoorbeeld zichtbaar dat gemeenten op grond van het financiële argument op een beperkte manier aan geluidsbestrijding doen en daarmee feitelijk aanvaarden dat grote delen van hun gemeente niet voldoende worden beschermd. Op grond hiervan, pleit de SP ervoor de commissie in een afzonderlijke sessie of op een andere wijze te informeren wat de toepassing van het doelmatigheids criterium concreet inhoudt.

Gedeputeerde De Vries licht toe dat de middelen beperkt zijn. Er is een systematiek ontwikkeld waarbij op projectbasis wordt bekeken welke maatregelen nodig zijn en op welke wijze de maatregelen het meest kostenefficiënt kunnen worden uitgevoerd. Op grond hiervan, stelt spreker voor om, op het moment dat een project voorbij komt, te bekijken of er specifieke aandacht is voor geluidsbelasting en hoe het doelmatigheids criterium wordt ingezet.

De heer Van Wikselaar informeert of er sprake is van een vastgesteld afwegingskader.

Gedeputeerde De Vries antwoordt, dat het om maatwerk gaat. Per locatie wordt bekeken waar welke maatregelen het best kunnen worden genomen en welke middelen voorhanden zijn om tot het niveau te komen dat de provincie nastreeft (maximaal 61dB).

De heer Van Wikselaar informeert of alleen technische- of ook politieke elementen worden afgewogen.

Gedeputeerde De Vries antwoordt dat bekeken wordt op welke plek de inzet van de maatregel het meest effectief is en de beperkte financiële middelen derhalve het meest renderen.

Vooruitlopende op de behandeling van het concept ontwerp Mobiliteitsplan, merkt de heer Beks op dat de provincie met de wet SWUNG te maken krijgt en daarmee met geluidsplafonds voor provinciale wegen. Spreker mist wat dat concreet voor de provincie betekent. Wellicht kan daarop thans of bij het desbetreffende agendapunt worden ingegaan.

Op voorstel van de voorzitter wordt besloten hierop nader terug te komen bij de behandeling van het concept ontwerp Mobiliteitsplan.

In vervolg op de laatste vraag van de SGP, informeert de heer Ubaghs of de keuze voor een maatregel vaststaat of nog op verzoek van de Staten kan worden aangepast.

Gedeputeerde De Vries antwoordt dat GS het door de Staten vastgestelde kader uitvoeren en aan de Staten terugkoppelen hoe zij dat doen. Daarover kunnen de Staten een oordeel hebben. In het voorliggende memo heeft spreker inzicht gegeven hoe een en ander, met gebruikmaking van het doelmatigheids criterium, wordt afgewogen, waaraan hij heeft toegevoegd dat het altijd maatwerk is.

Ter verduidelijking, licht gedeputeerde Van Lunteren aan de hand van een voorbeeld toe hoe dit in de praktijk werkt. Bij een reconstructie van een weg is het redelijk eenvoudig; langs een woonwijk is een geluidsmaatregel snel gevonden door middel van het plaatsen van een geluidswal. In het wat meer perifere deel van de provincie wordt het lastiger. In dat geval worden over de mogelijkheden veelal op ambtelijk niveau 1-op-1 gesprekken gevoerd met de desbetreffende huiseigenaren. Een bijzonder schrijnend geval wordt aan de bestuurder

voorgelegd, met de vraag of er wellicht nog financiële ruimte kan worden gevonden voor een specifieke maatregel.

De heer Meijer memoreert dat de SP deze vraag heeft gesteld om inzicht te verkrijgen in het toepassen van het doelmatigheidscriterium. Hij kan zich vinden in het voorstel bij het eerstvolgende projectvoornemen, waarin dit aan de orde is, bij de toepassing van het doelmatigheidscriterium stil te staan en op basis daarvan te bepalen wat de verdere houding van de Staten kan zijn.

Gedeputeerde Van Lunteren is van mening dat dit bij het laatste project ook is gebeurd, t.w. A12 Salto. GS hebben de wettelijke norm aangegeven en de Staten hebben op een aantal punten, o.a. door middel van moties, aangegeven van oordeel te zijn dat op dit punt meer moet worden gedaan. De Staten hebben daartoe derhalve alle mogelijkheden. De Staten stellen het kader vast. Op basis van dat kader voert het College uit. Op sommige locaties is het echter lastig om het gewenste niveau te bereiken en op grond daarvan wordt van geval tot geval bekeken hoe dat kan worden gerealiseerd.

De heer Meijer merkt op dat hij met de griffie zal afstemmen wanneer het eerstvolgende project aan de orde is waarin de toepassing van het doelmatigheidscriterium nauwgezet kan worden beoordeeld.

De voorzitter sluit de discussie over dit onderwerp vervolgens af.

9. Europa Regio Randstad fiches

De heer Meijer deelt mede dat veel aspecten hiervan al aan de orde zijn geweest en er inmiddels een symposium over Luchtkwaliteit is aangekondigd.

Met betrekking tot geluid, citeert spreker de volgende zinsnede: "Een nieuwe richtlijn van de Europese Commissie moet werkbaar en uitvoerbaar zijn voor provincies. Het opleggen van waarden die moeten worden nageleefd past hier niet in. Het moeten naleven van waarden kan leiden tot dure en absurde maatregelen." Spreker informeert hoe hij dit moet zien in relatie tot het voorgaande agendapunt.

Gedeputeerde De Vries memoreert dat er voor deze maatregelen beperkte middelen aanwezig zijn. Met de zinsnede wordt bedoeld op een maatregel die niet te realiseren, laat staan te betalen, is, bv. een geluidswal om een woning in het buitengebied. De provincie is voorstander van goede maatregelen en normen, maar ze moeten wel uitvoerbaar blijven.

De heer Meijer merkt op dat dit in een Europees fiche staat en dat feitelijk ook te maken heeft met de regionale samenwerking van de Randstad. De SP verwacht niet dat het alleen om die ene woning in het buitengebied gaat, maar dat dit breder ligt. De SP wacht het eerstvolgende project af om hierop nader terug te komen.

De voorzitter wijst erop dat richtlijnen uit Europa altijd moeten worden geïmplementeerd in de Nederlandse wet. Vervolgens sluit hij de bespreking over dit onderwerp af.

10. Statenvoorstel vaststellen aanpak Kantorenleegstand

Mevrouw Nap stelt voorop dat het CDA het een ambitieus maar noodzakelijk plan vindt om de plancapaciteit met 50% terug te brengen. Het terugbrengen van de plancapaciteit zal bij gemeenten waarschijnlijk behoorlijk wat weerstand oproepen. Enerzijds omdat de provincie

daarmee in het gemeentelijk terrein treedt; anderzijds omdat het schrappen van plancapaciteit gevolgen heeft voor de gemeentelijke begroting die toch al onder druk staat.

Geïnformeerd wordt in hoeverre de provincie mogelijkheden heeft om gemeenten tegemoet te komen bij bijvoorbeeld de ombouw van oude kantoorpanden naar andere gebouwbestemmingen. Het CDA vraagt dan niet alleen naar de beschikbare paar miljoen euro voor verandering van de reeds bestaande- i.c. in gang gezette projecten. De vraag is of er meerdere mogelijkheden zijn waarmee de provincie gemeenten kan ondersteunen, bv. met kennis.

Voorts wordt geïnformeerd of de provincie zeggingskracht heeft indien gemeenten nauwelijks tot niet willen meewerken aan het terugdringen van de plancapaciteit.

Samenvattend acht het CDA het een mooi ambitieus plan, waarvan de uitvoering echter nog wel haken en ogen met zich zal meebrengen.

Mevrouw Hoek memoreert dat in de diverse sessies die hebben plaatsgevonden al duidelijk is gemaakt hoe het er voor staat in de provincie Utrecht. Daar werd ook al enigszins aangegeven wat er eventueel zou gaan gebeuren; in de kranten was eveneens te lezen dat sommige gemeenten wel enthousiast zijn over het voorliggende plan en andere gemeenten, m.n. Utrecht en Amersfoort, niet.

Het plan is vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen naar buiten gebracht. Er zijn locaties in gemeenten die om bepaalde redenen gevoelig liggen. Het zou kunnen zijn dat dit wordt ingezet in het kader van de verkiezingsprogramma's, waarmee het dwars door de ambitie van de provincie Utrecht gaat lopen. Geïnformeerd wordt hoe de provincie daarmee omgaat.

Circa een jaar geleden is een werkbezoek gebracht aan Nieuwegein, die een succesformule heeft ontwikkeld en de ruimte heeft gekregen om bestemmingen snel te veranderen, zodat een lang leegstaand kantoorpand kan worden omgezet in bv. een woning. Geïnformeerd wordt of de provincie voornemens is de vrijheid van deze formule ook aan andere gemeenten te geven. In het stuk staat dat de regie bij de gemeenten blijft, maar als de provincie oplegt is de vraag wat er overblijft van die regie. De provincie gaat in overleg met de gemeenten, maar de vraag is hoeveel vrijheid de gemeenten behouden om zelf met initiatieven te komen zoals versnelde procedures in bestemmingsplannen.

Tot slot sluit 50PLUS zich aan bij de vraag van het CDA ten aanzien van schadeclaims.

De heer De Heer memoreert dat al twee informatiesessies over dit onderwerp hebben plaatsgevonden, waarin de ChristenUnie ruimschoots de kans heeft gekregen om vragen te stellen; die heeft de ChristenUnie thans niet meer. De ChristenUnie zou wel een statement willen afgeven maar dan in de statenvergadering. Op grond hiervan pleit de ChristenUnie ervoor hiervan geen sterstuk te maken.

De heer Hoefnagels merkt op dat een gedurfd plan voorligt, maar er ligt ook een moeilijk oplosbaar probleem op tafel. Kantorenleegstand varieert in de Utrechtse regio in grote mate en is in een groot deel van de provincie veel te hoog met een totale leegstand van 1 mln m². Daarnaast staat er nog eens 1 mln m² op de planning om gebouwd te worden. Het bij de stukken gevoegde Stec-rapport laat potentiële oplossingen zien en lijkt breed gedragen. GS geven echter niet aan op welke wijze de draagkracht in de regio is uitgesproken.

Geïnformeerd wordt op basis waarvan GS concluderen dat het Stec-rapport, los van de rest van het voorstel, wordt onderschreven.

Het doel van de voorliggende plannen is dat de provincie een afweging maakt tussen verschillende ontwikkellocaties. D66 heeft hierover de volgende vragen:

- in welke mate is en wordt de markt hierin betrokken, dus niet alleen de gemeenten maar ook de marktpartijen;

- in hoeverre moet de provincie marktmeester willen spelen;
- hoe wordt bij de afweging tussen verschillende locaties voorkomen dat de provincie gemeenten als ontwikkelaar gaat voortrekken ten opzichte van andere eventuele marktpartijen als ontwikkelaar, gelet op het feit dat de provincie in overleg is met gemeenten. Hoe kan de provincie daarin een goede afweging maken.

Als bijlage bij de stukken is een notitie opgenomen van professor Bregman, die ook een presentatie heeft gegeven. Op basis van dit artikel wordt geconstateerd dat er goede mogelijkheden zijn om in dit proces planologische instrumenten in te zetten. In het door IPO, VNG en marktpartijen ondertekende convenant hierover staat over te nemen verliezen echter specifiek, dat dit in onderling overleg door gemeenten en marktpartijen zal worden besproken en moet worden overeengekomen. Het IPO heeft dit convenant ook getekend. Geïnformeerd wordt in hoeverre de provincie nu in strijd met het convenant handelt door deze weg in te slaan. D66 stelt voor over het laatste goed juridisch advies in te winnen.

Nu de plannen uiteen worden gezet, ontstaat ook weerstand. D66 is hiervoor niet bang. De stelling dat gemeenten zouden moeten afschrijven ten gevolge van het beleid van de provincie, is immers ook maar beperkt terecht. Gemeenten moeten, net als marktpartijen, afschrijven, omdat de beschikbare gronden minder waard zijn geworden.

Gedeputeerde Van Lunteren geeft in zijn reactie in het FD aan, dat het voor praten te laat is. De vraag is of het niet zo is dat, als gemeenten er alsnog samen uitkomen, die resultaten worden overgenomen in de provinciale structuurvisie, zoals dat ook rondom bedrijfsterreinen is gebeurd.

In het Stec-rapport staat dat er behoefte is aan kantoorvilla's. In gemeenten zijn er echter ook vragen over de wenselijkheid ervan. D66 pleit voor een advies van de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit over het aspect kantoorvilla's.

Desgevraagd door de heer Van Wikselaar, licht spreker toe niet te vragen om beleid om schade bij marktpartijen eerder te laten plaatsvinden dan bij gemeenten. De vraag daarvoor was in hoeverre de provincie marktmeester moet willen spelen. Er zijn verschillende marktpartijen die grond bezitten en gemeenten die willen ontwikkelen, maar ook gronden bezitten. De gemeenten zijn feitelijk zelf ook marktpartij geworden. Het stuk wordt thans met gemeenten besproken. De vraag is of het niet zo is dat de provincie, op het moment dat zij een afweging gaat maken als marktmeester, wellicht de kant opgaat dat juist de locaties waarin de gemeenten het beste zitten naar voren worden geschoven ten opzichte van andere. D66 informeert hoe daarmee wordt omgegaan, in de zin of de provincie daar iets meer kan of moet.

De heer Van Wikselaar informeert of D66 daar iets mee wil.

De heer Hoefnagels antwoordt dat de provincie, indien zij dit vanuit haar publieke taak gaat doen, ervoor moet zorgen dat zij een onafhankelijke afweging maakt. Voorkomen moet worden dat de provincie gemeenten voortrekt. De publieke taak moet geen privaatrechterlijke consequenties hebben wat dat betreft.

De heer Fastl merkt op dat het voorliggende stuk GroenLinks verheugt. Het was en is nog steeds hard nodig. Op grond daarvan acht GroenLinks het goed dat de provincie thans hard door gaat pakken. Overigens staat GroenLinks op het standpunt dat altijd een afweging moet worden gemaakt waar het al dan niet wordt gedaan en welke financiële consequenties het heeft.

Vanuit de stad Utrecht kwam een reactie die GroenLinks verbaasde. Wethouder Isabella wekte de indruk nog nooit van het plan te hebben gehoord en er vanuit te gaan dat alle kantoorlocaties nagenoeg zouden worden geschrapt. Overigens was het ene medium in deze genuanceerder dan het andere. Op de radio zei gedeputeerde Van Lunteren dat gemeenten, als zij er wat aan willen doen, nu te laat zijn. GroenLinks had echter begrepen dat de maand

februari juist zou worden gebruikt om te bekijken wat al dan niet kan worden gedaan en in welke gemeenten. De vraag is derhalve of gedeputeerde Van Lunten zich hierover niet wat te vroeg heeft uitgesproken.

GroenLinks is overigens aangesproken door haar fractie-raadsleden dat het initiatief van de provincie wordt toegejuicht, maar niet de wijze van communiceren. Als dat nu al tot commotie leidt, vreest GroenLinks dat dit in de toekomst wellicht alleen nog maar tot nog meer commotie leidt. De vraag is wat de werkelijkheid is. GroenLinks hoopt dat de informatie vanuit de media een andere is dan de werkelijkheid. Voorts is de vraag in hoeverre sprake is geweest van een dialoog met de grootste spelers, i.c. Amersfoort en stad Utrecht, en hoe zij er daadwerkelijk in staan.

De heer Essoussi merkt op dat de PvdA op het standpunt staat dat er iets moet gebeuren. Het is een serieus probleem. Uit de huidige leegstand blijkt dat het aanbod nu te groot is en uit het Stec-rapport blijkt dat het aanbod ook groter blijft dan de vraag. Niks doen is in de visie van de PvdA geen optie, omdat het probleem daarmee naar een ander moment en wellicht op een grotere schaal wordt verschoven.

Vanuit het belang van de regionale economie, heeft de PvdA er altijd voor gepleit dat de provincie haar rol pakt. De provincie heeft nu een rol voor ogen.

De PvdA is van mening dat de provincie, indien stappen kunnen worden gezet op dit dossier, haar rol ook effectief moet pakken. Daarmee sluit de PvdA zich aan bij de ambities die er zijn op dit punt.

De basis voor de PvdA is om weer een gezonde kantorenmarkt te krijgen, met een reële meterprijs gebaseerd op vraag en aanbod. Dat klinkt logisch, maar nu lijkt het dat er soms roekeloos en ongehinderd panden worden bijgebouwd, omdat het bv. voor de ontwikkelaar fiscaal aantrekkelijker is. Dat is een andere insteek. De PvdA hoopt hiermee derhalve ook maatschappelijke ontwikkelingen te versterken en te vergemakkelijken die eerder inspelen op de maatschappelijke behoefte. Denk aan meer kleinschalig ondernemerschap in woonwijken, transformaties met de nadruk op wonen en huisvesting.

Ten aanzien van de formule van Nieuwegein, heeft de PvdA altijd begrepen dat dit er juist toe moet leiden dat andere gemeenten een dergelijke formule ook gaan inzetten en dus ook sneller gaan transformeren.

Van belang is wel om stil te staan en aandacht te besteden aan de consequenties voor gemeenten. De vraag is hoe de provincie, vooral kijkende vanuit haar regionale- en coördinerende rol, de pijn daar kan verzachten. Geïnformeerd wordt naar de financiële mogelijkheden. Er is ook wel eens gesproken over verlenging van de afschrijvingstermijn met 10 jaar. De PvdA informeert naar de stand van zaken met betrekking tot de lobby ter zake. In aansluiting op het betoog van D66, merkt spreker op dat de provincie als middenbestuur nooit financieel betrokken is geweest bij exploitatie of ontwikkeling van kantoorpanden of kantoorgronden. Gemeenten zitten daar veel complexer in. Die zitten ook in veel privaatspublieke constructies. Gezegd zou kunnen worden dat zij zich altijd als marktpartij hebben gedragen en daarmee de risico's daarvan hebben aanvaard. De PvdA pleit ervoor niet die scherpe houding aan te nemen richting de gemeenten, omdat ze dit hebben gedaan vanuit hun maatschappelijke rol. De PvdA staat op het standpunt dat de provincie moet bekijken hoe daar maatschappelijk uitgekomen kan worden.

De planshade is uitgebreid in de presentatie aan de orde gekomen. Ook de PvdA zoekt naar zekerheid en meer bevestiging van hetgeen professor Bregman stelt in zijn juridische analyse. De PvdA vraagt zich af of het niet verstandig is hierover een second opinion in te winnen.

Mevrouw Bloemberg merkt op dat de PvdD van mening is dat deze aanpak nodig is. Er is teveel kantoorruimte. De PvdD kan zich vinden in het voorstel en sluit zich aan bij eerder gestelde vragen, o.a. over op welke manier de provincie gemeenten kan ondersteunen. Kantoorpanden krijgen ook een andere functie. Geïnformeerd wordt welke functies hier allemaal onder vallen. De PvdD vraagt zich af of dit alleen wonen is of bv. ook stadslandbouw.

De heer IJssennagger spreekt namens de PVV zijn waardering uit voor het feit dat de provincie in deze haar rol pakt. De PVV is er altijd voorstander van geweest dat de provincie in ieder geval daar optreedt waar gemeenten het laten liggen.

De aanpak lijkt de PVV ook goed, maar zij is wel enigszins geschrokken van de reacties die de afgelopen dagen in de media zijn verschenen. De PVV vraagt zich af of er wel gemeenten zijn die er voorstander van zijn. Zelfs de gemeente Nieuwegein, waarvan verwacht werd dat zij verheugd zou zijn dat de provincie gaat reguleren, omdat ze enigszins onder de voet wordt gelopen door de buurgemeente Utrecht, verklaart tegenstander te zijn. De vraag is wie er eigenlijk belang bij hebben, voor wie de provincie dit eigenlijk doet en wie er last heeft van het feit dat er teveel kantoorruimte is, zeker als het veel ellende oplevert en de provincie veel moet betalen.

De PVV sluit zich aan bij de vraag of het huidig juridisch advies van professor Bregman wel voldoende is. In dit geval lijkt het de PVV zeker raadzaam om een zwaar juridisch second opinion te vragen. Er zijn gemeenten, w.o. Utrecht en Amersfoort, die dreigen hun schade bij de provincie te zullen neerleggen. De vraag is of de provincie in deze enig risico loopt en, zo ja, hoe groot dat risico is.

De heer Van Wikselaar deelt mede dat de SGP zich in grote lijnen kan vinden in het voorstel. Mede in verband met de juridische aansprakelijkheid, worstelt de SGP nog wel met de vraag hoever de provincie hierin moet gaan. Ook al zou de provincie niet geheel juridisch aansprakelijk zijn op basis van de reguliere regelgeving, is de vraag of het terecht is dat hiermee stappen die al zijn gezet en waarop de provincie in eerste instantie positief heeft gereageerd, terug worden gedraaid. De SGP vraagt zich af of daarvoor een vorm van een coulanceregeling in het leven moet worden geroepen en, zo ja, wanneer dat het geval is.

De heer Meijer spreekt namens de SP zijn waardering uit voor het feit dat geprobeerd wordt met een brede aanpak het feitelijk maatschappelijk probleem van het tekort aan woningen en het overschot aan kantoorpanden op te pakken.

De heer IJssennagger leest in het voorliggende stuk niet dat een probleem in de woningmarkt wordt opgelost door de kantorenmarkt aan te pakken.

De heer Meijer licht toe dat het fenomeen transformatie kan leiden tot het omzetten van kantoren in woningen. Dit plan biedt een kans om dat beleid, waarom vanuit meerdere richtingen al langer is gevraagd, gestalte te geven. Dat fenomeen op zich juicht de SP toe. De SP acht het op zich verstandig en verwacht dat deze aanpak stevig richting gemeenten zal worden neergezet. Omdat er nog veel meer fasen gaan volgen in deze aanpak, is het goed om te kijken wat er daadwerkelijk gaat gebeuren als vervolgstappen worden gezet. De SP geeft in deze wel mee dat de gemeenten o.a. de zorg hebben voor mensen in de bijstand, de WMO, Jeugdzorg, buurthuizen en bibliotheken. De uiteindelijke uitkomst mag, wat de SP betreft, derhalve niet zijn dat een gemeente sterk moet saneren in de sociale uitgaven om dekking te vinden voor de afgedwongen oplossing van deze door de provincie voorgestelde transitie. Vooralsnog heeft de SP echter het vertrouwen dat dit zich in het onderhandelingsproces niet op die manier zal ontwikkelen en dat in de interactie die ontstaat ruimte komt om tot een

afgewogen uitkomst te komen. Op grond daarvan, ondersteunt de SP op dit moment het beleid.

De heer El Yassini spreekt namens de VVD waardering uit voor het voorliggende voorstel. Dit probleem bestaat al een aantal jaren. Er is veel over dit onderwerp gesproken en in de visie van de VVD is hieraan in Nederland te weinig gedaan. Met het voorliggende voorstel wordt een eerste stap gezet. De VVD hoopt dat de provincie daarmee een voorbeeld voor andere provincies is in de erkenning dat er iets aan de hand is en actie moet worden ondernomen.

Er kan worden vastgehouden aan het feit dat gemeenten dat onderling moeten regelen, maar gemeenten zijn nu eenmaal afhankelijk van de exploitatie van die gronden. Voor een gemeente is het moeilijk te besluiten zelf af te boeken en daarmee de inkomsten de volgende jaren niet te nemen. Op grond hiervan, is de VVD er voorstander van dat de provincie de regie pakt. Daarbij zal helaas een aantal noodzakelijke maatregelen moeten worden genomen.

Er is al een aantal vragen gesteld, waarbij de VVD zich kan aansluiten.

De VVD pleit ervoor dit stuk niet als sterstuk door te zetten naar de statenvergadering, zodat hierover het debat kan worden aangegaan.

Datgene dat over dit onderwerp zal worden gezegd, zal ook binnenkomen bij alle gemeenten. In dat kader is het goed een stevig debat te voeren over de visie over de kantorenmarkt en het voorliggende voorstel, waarin de provincie tracht een zieke sector gezond te maken.

Gedeputeerde Van Lunteren licht, met betrekking tot de communicatie in de media, toe dat deze sneller is gegaan dan gepland. Het was de bedoeling eerst de discussie in de commissie af te wachten en de gemeenten van te voren te spreken, zodat zij een en ander niet uit de krant zouden vernemen.

In de media stond o.a. dat Nieuwegein de aanpak van de provincie niet steunt. Spreker beschikt over een afschrift waarin de wethouder van Nieuwegein richting de krant kenbaar maakt dat Nieuwegein wel achter de aanpak van de provincie staat. Dat stond overigens wel als zodanig in het FD.

Er is geen sprake van een markt, maar van een situatie waarbij de overheid de markt verziekt. De overheid is zelf speler op de markt geworden en daarmee belanghebbende in het traject, waardoor er geen afwegingen meer kunnen worden gemaakt. De overheid had daardoor belang bij het verkopen van m2, waardoor er voorraad bij kwam, die ertoe heeft geleid dat particulier bezit in waarde is gedaald en op dit moment leegstaat. Dat is de feitelijke situatie. De heer IJssennagger informeert of de Staten de komende jaren ook een voorstel tegemoet kunnen zien waarin paal en perk wordt gesteld aan het beperkt uitgeven van woningbouwgrond door de gemeenten.

Gedeputeerde Van Lunteren antwoordt zich vooralsnog te beperken tot het voorliggende stuk. Het verheugt spreker te constateren dat in deze over politieke overtuigingen heen wordt gekeken om tot oplossingen te kunnen komen.

Het probleem is breed. Indien niets wordt gedaan, verergert de situatie, met al gevolg meer leegstand. Dat is in principe niemands probleem, maar het gaat wel om particulier geld dat vaststaat en steeds minder waard wordt.

Spreker vreest niet direct voor eventuele schadeclaims van pensioenfondsen en beleggers, omdat hun bezit juist weer in waarde zal toenemen, omdat er niet meer wordt bijgebouwd. Een terecht punt, waarvoor aandacht wordt gevraagd en waarover in de media ook al het nodige is geschreven, is dat dit wel pijn gaat doen bij m.n. gemeenten. Het merendeel van de gronden is op dit moment in eigendom van overheden. Dat is de reden waarom de markt op dit punt niet functioneert; er is niet direct een behoefte. Dat neemt niet weg dat daarom de ogen moeten worden gesloten voor de situatie die zich bij die gemeenten voordoet. Het gaat

spreker echter te ver dat een andere overheid financieel moet opdraaien voor het feit dat gemeenten er willens en wetens voor hebben gekozen om niet meer alleen hun ruimtelijk instrumentarium te gebruiken, maar om ook weilanden aan te kopen, in de hoop dat het meer geld waard zou worden en het voor dat geld in de boeken hebben gezet. De provincie doet dit ook niet als het gaat om al die mensen die gebouwen hebben neergezet en hun gebouwen minder waard hebben zien worden door het feit dat overheden gronden gingen verkopen, waardoor de leegstand verder is toegenomen. Tegelijkertijd erkent hij echter dat er een probleem is en gekeken moet worden wat daaraan kan worden gedaan. In dat kader heeft hij o.a. minister Blok in overweging gegeven de termijn waarop gemeenten hun verlies mogen nemen op woningbouwgrond te verlengen van 10 naar 20 jaar. Spreker hoopt dat daarvoor draagvlak wordt verkregen. Minister Blok gaat daar echter niet specifiek over. Hij is primair verantwoordelijk voor woningbouw en heeft een gedeelde verantwoordelijkheid op het terrein van de kantorenleegstand. Er zitten veel ministers op dit dossier. Het is de minister van Financiën die hierover uiteindelijk een besluit zal moeten nemen.

Op de vraag hoe de provincie gemeenten financieel tegemoet gaat komen in het kader van de transformatie, licht spreker toe dat in het voorliggende voorstel aan de voorkant aan bedrijven, beleggers, investeerders en ontwikkelaars de ruimte wordt geboden door o.m. niet meer alleen aan te geven wat niet mag met bestaand vastgoed. Die behoefte is groter dan de behoefte aan geld. Nu haken veel ontwikkelaars af, omdat een kostbare planvorming voorafgaat aan het traject waarvan nog maar afgewacht moet worden of de bestemmingswijziging uiteindelijk wordt verkregen. De voorgestane aanpak biedt de provincie de mogelijkheid de transformatie in te zetten en de expertise die Nieuwegein heeft opgebouwd verder uit te rollen in de provincie.

Dat het traject thans door de gemeenteraadsverkiezingen heenlopen is een feit; trajecten lopen zoals ze lopen.

Met betrekking tot de communicatie, licht spreker toe dat het niet zo is dat gemeenten voor het eerst over het plan lezen in de krant. Hierover wordt door de provincie al 1,5 jaar gesprekken gevoerd met wethouders, ontwikkelaars, eigenaren en beleggers. Spreker is ook bij alle gemeenten langs geweest voordat het voorliggende stuk naar buiten kwam en naar de Staten is gestuurd. In de gesprekken heeft hij aangegeven dat zowel publieke als private partijen aan de voorkant hun voorkeur kunnen aangeven, in de zin van schrappen of al dan geen bestemmingswijziging. Die mogelijkheid wordt geboden, omdat in de discussies menigmaal naar voren is gekomen dat de een gemeente wel wil mits de buurgemeente het ook doet. Dat is de patstelling. Het is niet voor niets dat de WRO in 2008 is veranderd, waarbij een regierol bij de provincie is neergelegd, in de zin dat zij instrumenten kan inzetten indien bovenlokale afwegingen dienen te worden gemaakt; die instrumenten worden thans ingezet. Regionale regie houdt niet in alleen maar praten en coördineren en ervoor zorgen dat iedere gemeente hetzelfde doet.

Het Stec-rapport is tot stand gekomen op basis van door de gemeenten ingebrachte visies en werd breed gedragen. Op grond hiervan, is het beeld dat deze richting moet worden ingegaan. Daarmee is het doel de plancapaciteit met 50% terug te brengen. Hoe daaraan verder vorm zal worden gegeven, gebeurt in samenspraak met alle partijen.

Desgevraagd door de heer Essoussi, antwoordt spreker dat de gemeenten niet mede-opdrachtgever zijn geweest van het Stec-rapport; zij zijn echter wel allemaal geklankbord op dit rapport.

De markt is en blijft betrokken.

Ter zake van privaat – publiek, staat spreker op het standpunt dat de behoefte daarin de afweging moet zijn. Het zal lastig worden om dat inzichtelijk te maken. Daar zijn modellen voor. Spreker wil ervoor waken dat er teveel vanuit financieel oogpunt wordt afgewogen, omdat het daarop juist fout loopt. Er worden op de verkeerde locaties plannen ontwikkeld, die

vervolgens wel geld opleveren en daarmee het verlies beperken, maar uiteindelijk niet de situatie oplossen waarvoor het wordt gedaan.

In de visie van spreker is het convenant duidelijk. Het laat in het midden hoe het verlies moet worden genomen. De consequentie van het voorliggende plan is dat er geschrapt wordt en dat als gevolg daarvan verliezen moeten worden genomen. Dat geldt nu ook voor de huidige leegstandlocaties waar de verliezen al in grote mate zijn genomen. Uit de gesprekken die spreker in de afgelopen jaren heeft gevoerd met banken, blijkt dat zij hierop allang hebben afgeboekt; het enige waarop wordt gewacht is de ruimte om wat met die panden te kunnen gaan doen. In dat opzicht grijpt de provincie derhalve niet in op het convenant.

Er is juridisch advies ingewonnen over de planschade. Dat heeft geleid tot de aanpassing dat met een structuurvisie wordt gewerkt, waarmee voorzienbaarheid wordt gecreëerd. Een van de belangrijke elementen van voorzienbaarheid, is dat het kenbaar is. Partijen hebben hiermee drie jaar lang de tijd om eventueel nog wat te doen. Is in die drie jaar niets gebeurd, dan is de gangbare jurisprudentie dat er minder kans op planschade is.

Met het maken van een structuurvisie, waarna naar inpassingplannen wordt toegewerkt, ontstaat op meerdere momenten een beter inzicht en aan het eind wordt duidelijker wat de juridische risico's zijn. Spreker zegt toe, hetgeen overigens ook als zodanig in het stuk staat, dat de juridische risico's in iedere fase opnieuw worden beoordeeld.

De heer IJssennagger merkt op dat de PVV behoefte heeft aan meer zekerheid ten aanzien van de juridische risico's. Op grond daarvan, wordt ervoor gepleit hiernaar ook nog eens vanuit een andere invalshoek te laten kijken door een deskundige.

De heer El Yassini heeft begrepen dat professor Bregman een vooraanstaand expert is op het gebied van bouwrecht, niet als advocaat werkt en derhalve vanuit de theorie, het recht, zijn advies heeft gegeven. De VVD vraagt zich, op grond hiervan, af wat het nut is van een second opinion.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe dat bewust is gekozen voor een aan een universiteit gelieerde hoogleraar, om weg te blijven van het advocatenkantoor waarmee de provincie vervolgens ook weer zaken moet gaan doen en die daardoor derhalve een belanghebbende partij is. Overigens is het Rijk op zoek naar manieren om met de kantorenleegstand om te gaan. Het Rijk heeft de provincie toegezegd een deel van de financiering op zich te nemen om tijdens het gehele project juridische bijstand te kunnen inroepen.

De heer IJssennagger merkt op dat het niet zijn bedoeling is de deskundigheid van professor Bregman in twijfel te trekken. Het is een goed onderbouwd advies, waarin de PVV vertrouwen heeft, maar wel vanuit één hoek. De PVV blijft er voorstander van om voor de zekerheid hiernaar een gerenommeerd advocatenkantoor, dat niet het kantoor hoeft te zijn waarmee de provincie straks zaken gaat doen, uit procestechnisch oogpunt te laten kijken.

De heer Essoussi is van mening dat niemand twijfelt aan de deskundigheid van professor Bregman. Anders zou niet om een second opinion maar om een nieuw onderzoek zijn gevraagd. Er wordt een ruimtelijk traject ingegaan. Dat gaat veelal gepaard met planschades, dus mogelijke risico's voor de provincie. Het betreft een gevoelig onderwerp, waarbij de Staten zorgvuldigheid moeten betrachten. Daaruit vloeit de vraag om meer bevestiging ten aanzien van de juridische risico's voort. Een second opinion biedt de Staten een sterker fundament om een besluit te kunnen nemen.

Gedeputeerde Van Lunteren zet uiteen dat het advies van professor Bregman al een second opinion betreft. Er was al eerder een bureau ingeschakeld voor advies. Het oorspronkelijke advies was zonder structuurvisie te werken. Dat is naar aanleiding van het advies van professor Bregman aangepast.

De heer Hoefnagels kan zich, in het kader van het algemene traject, voorstellen dat bij stap 3, het opstellen van de structuurvisie, nog een keer extra wordt gekeken naar de juridische

risico's. Spreker kan zich overigens niet herinneren dat in de informatiesessies is gemeld, dat het advies van professor Bregman een second opinion betrof.

Spreker memoreert dat de vraag van D66 met name betrekking had op het convenant. Convenanten zijn over het algemeen boterzacht. Als een overheid afwijkend van een convenant activiteiten ontplooit, bestaat altijd de kans dat zij daarop wordt aangesproken. Vanuit RO-oogpunt (artikel 3 van het convenant) doet de provincie precies wat erin staat. In artikel 4, waar het over planschade gaat, staat echter expliciet dat de gemeenten en de marktpartijen daar financieel uit gaan komen; de provincie staat daarbij niet genoemd, terwijl zij wel wat gaat doen op dat gebied. De provincie heeft het convenant ondertekend en de vraag van D66 is derhalve of de provincie met die activiteit niet in de problemen kan komen. In het advies van professor Bregman leest spreker niets over het convenant. De vraag van D66 is of hij er vanuit dat oogpunt nogmaals naar kan kijken.

Gedeputeerde Van Lunteren schat in dat dit artikel met name is opgenomen vanwege het feit dat er vanuit gemeentelijke bestemmingsplannen een afspraak moet komen hoe met planschade zal worden omgegaan. De situatie, die zich nu voordoet, is een andere. Daarin is in zijn visie niet voorzien in het convenant. Spreker zegt toe te zullen nagaan of het vorenstaande klopt; hij komt hierop nader terug.

Met betrekking tot de discussie over de second opinion memoreert spreker dat de provincie, gelet op het unieke karakter van het voorliggende plan, het gehele traject juridische bijstand kan inroepen; daarvoor is professor Bregman benaderd. Daarnaast kan een beroep worden gedaan op de huisadvocaat en de juristen die bij de provincie werkzaam zijn. De volgorde daarin is eerst de juristen uit eigen geleding te raadplegen, vervolgens de huisadvocaat en in dit geval is ervoor gekozen desgewenst professor Bregman te kunnen raadplegen.

De heer Essoussi kan zich ook niet herinneren dat gemeld is dat aan professor Bregman een second opinion is gevraagd. Geïnformeerd wordt of de Staten het eerste advies toegestuurd kunnen krijgen.

Gedeputeerde Van Lunteren memoreert dat in de informatiebijeenkomsten mondeling is meegedeeld dat oorspronkelijk het plan was om met inpassingplannen te werken en op advies van professor Bregman is besloten de tussenstap van de structuurvisie aan te brengen, op grond van het argument dat daarmee de voorzienbaarheid wordt gecreëerd en de termijn van ca 3 jaar, zodat gemeenten in de gelegenheid worden gesteld wat met die voorzienbaarheid te doen.

Spreker is bereid nogmaals schriftelijk toe te lichten welke stappen zijn gezet om de juridische positie van de provincie te versterken. Hij acht het niet gewenst het juridisch advies inzake planschade openbaar te maken.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer Essoussi, merkt spreker op het volstrekt legitiem te achten dat de Staten in deze zoeken naar de zekerheid die het College al heeft.

Voordat het besluit in GS is behandeld, heeft spreker de wethouder van de stad Utrecht geïnformeerd. De wethouder heeft wel aan de voorkant aangegeven dat de gemeente het liever zelf wilde doen. Voorts heeft spreker de lijn van de provincie via het U10-verband geschetst. Diverse gemeenten hebben daar aangegeven daarmee wel uit de voeten te kunnen; later is daarop in negatieve zin maar daarna door sommige gemeenten ook weer in positieve zin teruggekomen. Dat typeert enigszins het dossier.

Duidelijk is gecommuniceerd dat de provincie het instrumentarium inzet, maar dat het van belang is dat dit gezamenlijk zorgvuldig wordt opgepakt.

Zijn opmerking in de media, dat het voor praten te laat is, moet in de juiste context worden geplaatst. Spreker heeft aangegeven dat met nog langer praten niet verder wordt gekomen. Het betreft niet een probleem dat pas onlangs is ontstaan. Sinds 2000 wordt deze trend al door makelaars gesignaleerd. Veel gemeenten hebben ook pogingen ondernomen om maatregelen

te treffen, zoals Nieuwegein die al stevig heeft ingezet op die transformatie en bij diverse gemeenten hebben al afboekingen plaatsgevonden. De tweede stap, die nu moet worden genomen, is dat teruggedaan wordt in de gronden. Indien de Staten het voorliggende voorstel accorderen, kunnen gemeenten en marktpartijen nog steeds aangeven wat ze gaan doen. Het einde van het traject is het besluit dat er een reductie heeft plaatsgevonden. Het gebeurt derhalve nog steeds in samenwerking, maar wel zonder vrijblijvendheid.

Op voorstel van de voorzitter wordt besloten finaal over dit onderwerp te spreken in de volgende statenvergadering, waarmee het geen sterstuk wordt. Spreker sluit de behandeling van dit onderwerp vervolgens af.

11. Statenvoorstel vaststellen concept ontwerp Mobiliteitsplan, Reactienota Mobiliteitsplan, plan MER

De voorzitter geeft in de eerste plaats de insprekers, de heren Korff de Gidts en Van Angelen namens Kracht van Utrecht, het woord.

De heren Korff de Gidts en Van Angelen, namens Kracht van Utrecht, geven aan de hand van een presentatie een reactie en voorstellen ten aanzien van het voorliggende concept ontwerp Mobiliteitsplan. De presentatie is inmiddels via de mail verspreid. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De voorzitter stelt de commissie in de gelegenheid vragen te stellen aan de insprekers.

De heer Thonon informeert wat bedoeld wordt met het eerste voorstel ter zake van ‘meten is weten’.

Het valt de heer De Heer op dat weinig wordt gezegd over luchtkwaliteit. Geïnformeerd wordt of de insprekers van mening zijn dat in het voorliggende plan en in de MER voldoende staat over luchtkwaliteit.

De heer Beks memoreert dat de insprekers een pleidooi houden voor een groter accent op de fiets. Er moet nog een actieplan Fiets komen. In het plan zijn bedragen geormerkt voor de fiets. Geïnformeerd wordt of de insprekers hebben bekeken of dat voldoende is.

Mevrouw Bloemberg memoreert dat de insprekers pleiten voor 80 km/u op de Ring. Geïnformeerd wordt naar de effecten vergeleken met de huidige situatie van 100 km/u.

Mevrouw Hoek heeft de indruk dat de presentatie met name over de stad Utrecht gaat. Het Mobiliteitsplan gaat over de hele provincie Utrecht. Spreekster mist in de presentatie het verbinden van de kleine kernen in de provincie.

De heer Korff de Gidts zet uiteen dat het terugbrengen van de snelheid op de Ring naar 80 km/u de volgende effecten heeft:

- het is veiliger; een lagere snelheid geeft minder ongelukken;
- het is gezonder; een lagere roetemissie leidt tot minder verloren levensjaren;
- het leidt tot een hogere capaciteit met nog steeds minder effect op het milieu.

Daarbij komt dat het niks kost.

Met betrekking tot het eerste voorstel ‘meten is weten’, licht de heer Van Angelen toe dat Kracht van Utrecht daarop verder zou willen inspringen. Ter illustratie wijst spreker erop dat tussen Houten en Nieuwegein dagelijks 5000 automobilisten rijden die in Houten wonen en in

Nieuwegein werken of andersom. Kracht van Utrecht is benieuwd of het al dan niet mogelijk is om aan bv. 1000 - 2000 automobilisten alternatief vervoer aan te bieden. Dit wil Kracht van Utrecht ook weten van de omliggende gemeenten, zodat met die getallen wat kan worden gedaan, bv. om het meest efficiënte OV te kunnen aanleggen. Voorts wordt vaak gezegd dat 30% van het verkeer uit de stad in de stad blijft en 30% doorgaand verkeer betreft. De vraag is hoe zuiver die getallen voor Utrecht zijn. Indien het cijfer met 5 – 10% afwijkt van dat percentage, is er al sprake van een ander verkeersmodel. Het is derhalve van groot belang dit soort gegevens boven tafel te hebben. Kracht van Utrecht staat op het standpunt dat de provincie daarin het voortouw moet nemen.

Met betrekking tot de kleine kernen, zet spreker uiteen dat het van belang is het buitengebied verkeersveilig te maken. Daar zitten snelheidsverlaging, vrij liggende fietspaden, het verbeteren van OV, achter. Kracht van Utrecht heeft daarover wel degelijk een visie. Ook hier geldt ‘meten is weten’. De gemeenten zullen moeten aangeven waar de vervoersbehoefte ligt. Mevrouw Hoek merkt op dat de gemeenten dat wel doen, maar de provincie, c.q. het BRU, daarover gaat.

De heer Korff de Gidts merkt op dat het daarom goed is om de discussie over de OV-concessie te voeren. Voor de Utrechtse concessie heeft Kracht van Utrecht destijds voorgesteld om bottom-up een raamplan uit te werken over waar en hoe het OV in het buitengebied moet worden vervuld.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de voorzitter, bevestigt spreker dat dit punt thans nog niet aan de orde is. Het is echter wel van belang in de Mobiliteitsvisie op te nemen dat modal-shift wordt voorgestaan.

Er is gekeken naar het budget voor de fiets. Kracht van Utrecht betreurt dat het projecten zijn en niet wordt uitgegaan van de netwerkgedachte om samen met de gemeenten te bekijken hoe het beschikbare budget ad € 3,1 miljard voor het Mobiliteitsbeleid voor de komende jaren wordt benut. Spreker voegt daar de € 1 miljard voor de A27 niet bij, maar daar wordt wel aan gedacht. De A27 is zeker niet in 2020 klaar. De minister heeft in de onderliggende stukken bij de Miljoenennota duidelijk gemaakt, dat zij het definitieve besluit over de A27 pas in 2018 neemt. De komende tijd zijn er derhalve nog allerlei mogelijkheden om met elkaar te bedenken welke scenario's in de provincie Utrecht worden voorgestaan op het gebied van OV, fiets en tramnetwerk; de Uithof-tram is in 2018 klaar.

Het verheugt Kracht van Utrecht dat een plan MER voor het Mobiliteitsplan wordt gemaakt. In het stuk van het ingenieursbureau dat de MER uitvoert, leest spreker dat veiligheid en gezondheid een onderdeel worden van de MER. De vraag is tegen welk alternatief het Mobiliteitsplan wordt afgezet. Dat blijkt alleen de voorkeursvariant te zijn. Kracht van Utrecht pleit hieraan ook een meest milieuvriendelijk alternatief toe te voegen. Kracht van Utrecht biedt daartoe haar reken- en tekenkracht aan.

In het kader van een veiliger en gezonder alternatief, gaat het om de modal-shift naar meer fiets en OV.

Lucht is ook een belangrijk punt. Eind vorig jaar is een eerste roetkaart van Nederland gemaakt. Spreker vraagt zich af of de Staten deze al hebben gezien. Kracht van Utrecht is thans met de RIVM en de GGD in Utrecht in gesprek om een Utrechtse vertaling te maken van deze eerste roetkaart.

De voorzitter bedankt de heren Korff de Gidts en Van Angelen voor hun komst en inbreng. Vervolgens stelt hij het voorliggende stuk inhoudelijk aan de orde.

De heer Konings spreekt namens de VVD zijn waardering uit voor de wijze waarop het concept ontwerp Mobiliteitsplan wordt gepresenteerd. Samen met het voorontwerp is

zichtbaar wat gewijzigd is, alhoewel de VVD zich hier en daar wel afvraagt op basis waarvan de wijzigingen zijn doorgevoerd.

Het verheugt de VVD dat de Reactienota laat zien dat er, op basis van de eerste consultatie, voor zowel de Visie als het Programma een behoorlijk draagvlak is

De VVD kan instemmen met het ter inzage leggen van het concept ontwerp Mobiliteitsplan. In september zal uitgebreider worden teruggekomen op het Mobiliteitsplan. Omwille van de leesbaarheid van het voorliggende concept, plaatst spreker namens de VVD de volgende opmerkingen. Voorts komt spreker hierbij nader terug op een aantal punten die de VVD eerder heeft ingebracht, maar die niet zijn verwerkt.

- In de verschillende hoofdstukken en paragrafen wordt de rol van de provincie duidelijk uiteengezet: participierend, stimulerend, regulerend en uitvoerend. Aan het begin van de Visie wordt wel een eerste aanzet gegeven om die rollen wat duidelijk te maken. De VVD pleit ervoor dat over alle hoofdstukken, paragrafen en thema's wat concreter te maken conform de PRS.
- Er zijn veel werkgroepen en programma's als het gaat om het werken met de Mobiliteit (UVVB, de Bestuursovereenkomst Samenwerkingsorganisatie Operationeel Verkeersmanagement Midden Nederland, idem regionaal, Regionaal Tactisch Team, Regionaal kort cyclisch overleg operationeel). De VVD pleit ervoor ter zake een begrippenlijst toe te voegen aan de Visie.
- Op blz. 6 van de Visie staat: "Na 2020 zijn diverse regionale Mobiliteitsprogramma's en grootschalige investeringen in de Rijksinfrastructuur uitgevoerd. De hoofdnetwerken van auto, OV... zijn grotendeels af." De VVD ziet de toegevoegde waarde van deze zin niet. Het jaar 2020 lijkt nog ver weg, maar het zou de lezer een verkeerde focus kunnen geven. Op blz. 17 van het Programma staan nog genoeg te verbeteren knelpunten en knooppunten. De VVD pleit ervoor voornoemde zin te schrappen.
- Met betrekking tot blz. 12 van de Visie, pleit de VVD ervoor nader uit te werken dat nieuwe (innovatieve) maatregelen op het gebied van mobiliteit worden meegenomen in de plannen in de komende jaren en hoe dat wordt bewerkstelligd.
- Op blz. 21 wordt de inzet van de NS aangehaald. Bij het voorontwerp heeft de VVD opgemerkt dat er meer aanbieders zijn dan de NS. Voor de volledigheid pleit de VVD ervoor dat daarop aan te passen.
- Op blz. 33 van het Programma wordt in het kader van verkeersveiligheid gesproken over veilige infrastructuur, veilige voertuigen en gedragsbeïnvloeding. Bij het voorontwerp heeft de VVD al aangegeven dat handhaving daarbij als vierde punt dient te worden opgenomen, zoals dit feitelijk ook op blz. 35 wordt aangegeven.

De heer Meijer deelt mede dat de SP teleurgesteld is over het voorliggende concept ontwerp Mobiliteitsplan. Anderhalf jaar lang zijn opinies kenbaar gemaakt, voorgesprekken gevoerd en presentaties gehouden. Hetgeen voorligt acht de SP ambitieus en een document waaruit blijkt dat duurzaamheid uit de kerntaken is geschrap, waarmee accenten in feite aan het verdwijnen zijn. Op enkele passages na, waarin duurzaamheid een beetje is weggestopt, lijkt het als geheel geen stuwende kracht te zijn bij diegenen die het plan hebben ontwikkeld. In het kader van de prioriteiten, wordt gesproken over vraaggestuurd OV. Dat klinkt populair, dynamisch, marketingachtig. Er wordt gewezen op gemiddeld twee auto's per huishouden en er wordt gesuggereerd dat daarop, door zo te werken, wordt ingespeeld. Indien naar de toekomst wordt gekeken, bv. naar de ontwikkeling bij jong volwassenen die helemaal niet zo snel geneigd zijn om auto's te kopen en vaak meer open (gaan) staan voor OV-ontwikkelingen, kan worden afgevraagd of de provincie met een dergelijke autovriendelijke

benadering wel bezig is om de provincie Utrecht rijp te maken voor een goede mobiliteitssituatie over vele jaren.

Met het gelijkstellen van alle modaliteiten, wordt een situatie bestendigd die uiteindelijk ongewenst is en die op langer termijn een prijs zal hebben voor de luchtkwaliteit en de geluidsbelasting.

In de visie van de SP is sprake van een conservatief model, dat geen ruimte geeft aan datgene dat nodig is.

In de dikke lijnenstructuren wordt flink geïnvesteerd. Het Mobiliteitsplan biedt alle ruimte om met regiotaxi, vrijwillige busdiensten, e.d. de overige gaten te vullen. Dat is precies niet de bedoeling. Indien wordt voorgestaan mensen in het OV te krijgen, zal daartoe een beleid moeten worden ingezet en dit niet moeten worden verwaarloosd, in de hoop dat een soort zelfredzaamheid-reflex ervoor zorgt dat het wordt geregeld. Het is een collectieve verantwoordelijkheid van de overheid, die de provincie moet waarmaken. Daarin schiet dit beleid tekort.

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van de heer Konings, antwoordt spreker dat GS er niet blijk van geven zich zorgen te maken over het feit dat mensen, die toevallig niet direct gebruik kunnen maken van die dikke lijnenstructuur, geen deel meer kunnen uitmaken van het OV-systeem. Het gaat de SP erom dat mensen die verder van OV-haltes af wonen toch deel kunnen blijven uitmaken van het OV-netwerk en dat de provincie zich als overheid tot het uiterste dient in te spannen om dat te realiseren. In de visie van de SP maakt de provincie in dat opzicht haar verantwoordelijkheid als OV-autoriteit niet waar.

In het kader van de bezuinigingen in het OV, die zich circa 1 jaar geleden al aankondigden in het BRU-gebied, heeft de SP een beroep gedaan op GS om, voor wat betreft het BRU, in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. De gedeputeerde heeft steeds aangegeven dat niet te zullen doen, omdat hij niet kon inbreken in bestaande verhoudingen. De SP is van mening dat een en ander niet los van elkaar kan worden gezien; er is sprake van een wisselwerking op grond waarvan een en ander op elkaar dient te worden afgestemd.

De plan MER verheugt de SP. In de statenbrief staat dat de Staten daarbij geen standpunt behoeven in te nemen. De SP pleit ervoor de plan MER aan de Staten voor te leggen, zodat o.m. het door Kracht van Utrecht bepleite meest milieuvriendelijke alternatief wellicht ook aan de orde kan komen.

De heer Van Wikselaar deelt mede dat de SGP het voorliggende stuk rijp acht voor de inspraak. De SGP zal in september haar politieke oordeel over het plan vellen.

De heer IJssennagger deelt mede dat de PVV het voorliggende stuk rijp acht voor de inspraak. De rol van de provincie is de burgers zoveel mogelijk tegemoet te komen. Het is nu eenmaal een feit dat de meerderheid van de burgers per eigen vervoer wil reizen. Er wordt uitgegaan van twee auto's per gezin. Zover is het nog niet, maar de PVV verwacht wel dat het in de toekomst die kant uit zal gaan. De overheid zal daarin faciliterend optreden. Wat de PVV betreft, had er wat ruimte mogen worden geboden aan het particulier vervoer. De PVV realiseert zich echter zich in een gremium te bevinden, waarin zij moet geven en nemen. Zo is er ook een aantal concessies gedaan aan vervoerswijzen, waarvan de PVV denkt dat het niet de eerste keus van de burgers is. Dat is nu eenmaal de wens van bepaalde politieke partijen. In die zin denkt de PVV dat er een goede mix is gevonden en acht zij het in deze fase vooralsnog genoeg. In september komt de PVV nader terug op verdere beschouwingen over het plan.

Mevrouw Bloemberg deelt mede dat de PvdD zich kan vinden in de bijdrage van de insprekers. De PvdD betreurt dat er weinig ambitie in het plan zit op het gebied van

duurzaamheid. De PvdD sluit zich daarbij in grote lijnen aan bij de opmerkingen van de SP. De PvdD had graag gezien dat er meer werd ingezet op de fiets en het OV.

In de Mobiliteitsbalans 2013 zijn trends te zien dat er meer fietskilometers worden gemaakt, jong volwassenen gebruiken minder vaak de auto en het treingebruik is toegenomen. Meer ambitie daarop acht de PvdD wenselijk.

De PvdD stemt in met het ter inzage leggen van het voorliggende plan. Inhoudelijk komt de PvdD daar in september nader op terug.

De heer E. de Vries deelt mede dat de PvdA instemt met het ter inzage leggen van het voorliggende plan.

Bij de eerste bespreking leek sprake te zijn van een modern plan met OV-knooppunten en een ketenbenadering. Een benadering, waarbij niet alleen werd uitgegaan van automobilititeit maar het OV en de fiets een volledige invulling krijgen. Er heeft veel overleg plaatsgevonden met gemeenten, waarbij de PvdA zich niet aan de indruk kan onttrekken dat daarbij voorbijgegaan is aan het feit dat het elektrisch rijden het afgelopen jaar een grote vlucht heeft genomen.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer Ijssennager, onderschrijft spreker dat elektrisch rijden beter is voor het milieu en dat er geen sprake is van geluidsoverlast. Hij neemt echter aan dat dit niet voor de verkeersveiligheid geldt. In dat kader pleit de PvdA in deze voor 'meten is weten'.

Er wordt eveneens steeds meer gebruik gemaakt van elektrische scooters. Dit wordt wel genoemd, maar niet verder uitgewerkt. De PvdA vindt dat een gemis, mede gezien de trend dat jong volwassenen minder snel een auto kopen.

In het kader van de files worden slim werken en bewegen genoemd. De PvdA ziet dit echter niet in de uitwerking terugkomen in de vorm van het stimuleren van thuiswerken, flexwerken, het anders reizen.

Wat de PvdA betreft behoeven onrendabele buslijnen niet perse te worden gehandhaafd. De PvdA mist wel een beleid wat voor het buitengebied wordt gedaan en onderschrijft in deze het betoog van de SP dat het nu aan de mensen zelf wordt overgelaten, terwijl de overheid een verantwoordelijkheid heeft daarin te voorzien.

Desgevraagd door de heer Meijer, geeft spreker aan de PvdA met de SP van mening is dat de provincie meer kan doen aan het gericht stimuleren dat mensen gebruik maken van bepaalde lijnen. Nu wordt enigszins passief vastgesteld dat van een bepaalde lijn nauwelijks of niet gebruik wordt gemaakt, op grond waarvan de lijn wordt opgeheven. De PvdA heeft in het verleden gepleit voor actie om te stimuleren dat meer mensen van een dergelijke lijn gebruik maken.

De PvdA staat thans echter op het standpunt dat een lijn, waarvan nauwelijks gebruik wordt gemaakt, niet perse moet worden gehandhaafd om daarmee een dekking op alle gebieden te hebben. Dat is te duur. Ook daar is het een kwestie van keuzes maken wat met het geld wordt gedaan.

In de bijeenkomst met Connexxion hedenmorgen vernam de PvdA de trend om bij een aantal kernen de rand van een dorp te bedienen. Daarvoor geldt hetzelfde verhaal. De PvdA staat echter wel op het standpunt, dat de provincie een verantwoordelijkheid heeft en informeert wat daarmee wordt gedaan.

Wat voorts wordt genoemd, maar niet verder wordt uitgewerkt, is de geluidsoverlast in de natuur, die vaak met autowegen te maken heeft.

De heer Fastl is van mening dat gedeputeerde Van Lunteren passie heeft voor gedragsveranderingen. Hij gelooft er echter iets meer dan GroenLinks in dat de markt dat op zich neemt. Indien blijkt dat die keuze niet lukt, dient de provincie de verantwoordelijkheid te

nemen om het weer terug te nemen. Daarvoor dient rekening te worden gehouden met een financiële reservering voor de toekomst.

Spreker bedankt de insprekers namens Kracht van Utrecht voor hun inspirerende betoog, waarin GroenLinks zich kan vinden.

Het valt GroenLinks in de reacties vanuit de partners op dat ze ambitie op sommige niveaus misten. In de beantwoording leest GroenLinks die ambities wel, zij het dat deze niet expliciet worden genoemd. Het valt vooral op als het gaat om de ambitie of de provincie niet een hoger percentage op de fiets of in het OV kan krijgen. Aangegeven wordt dat veel wordt geïnvesteerd in goede fietsvoorzieningen en OV-verbindingen maar het wordt niet met die woorden genoemd, hetgeen GroenLinks betreurt. Wat GroenLinks betreft wordt opgenomen dat de provincie het wenselijk vindt dat het percentage fiets en OV toeneemt.

In een eerdere beantwoording is gezegd dat de verschuiving van modal-shift in het verleden altijd in het Programma heeft gestaan, maar totaal geen effect heeft gehad. Louter het opschrijven zorgt nog niet dat het gebeurt, maar op dat vlak mag er wat GroenLinks betreft wel wat meer energie en passie worden uitgesproken.

GroenLinks mist een totaalkaart waarop wordt aangegeven hoe het ideale fietsnetwerk in de provincie eruit zou moeten zien. Ter illustratie wijst hij op de doorgaande fietsroute tussen Houten en De Uithof, waarbij via een trap over de snelweg moet worden gegaan. De ambitie zou kunnen zijn dat daarover gefietst moet kunnen worden. Zo zijn er meer plekken in de provincie waar de ambitie hoger kan worden gelegd dan op korte termijn haalbaar is.

GroenLinks pleit echter wel voor een totaalkaart, waarop wordt aangegeven welke richting de provincie op zou willen.

Een nieuwe ontwikkeling is de fiets, die elektrisch wordt aangedreven in het wiel en niet 25 maar 40 km/u rijdt. Dat vraagt om aanpassing van het netwerk. GroenLinks pleit ervoor daarop in te spelen. In het Verkeers- en Vervoersplan van Amersfoort wordt daarin vrij ver gegaan. Daarin wordt aangegeven waaraan een goed fietsnetwerk moet voldoen. Er worden harde eisen gesteld over samenhang, directheid, aantrekkelijkheid, veiligheid, comfort. Daarin staat overigens ook een aantal snelfietsroutes genoemd, die nog niet bij de provincie op de kaart staat. Spreker gaat er vanuit dat dit de routes zijn die de provincie samen met gemeenten moet gaan aanleggen. De vraag is wanneer dat uiteindelijk gaat landen. Dat is onduidelijk. Voorts ziet GroenLinks de partners niet terug.

Op het Verkeersnet las spreker, dat in Cuijck onderzoek wordt gedaan naar OV-oplossingen voor kleine kernen. Dat is in 2015 klaar. Het speelt derhalve niet alleen in de provincie Utrecht.

GroenLinks is voorstander van de dikke lijnen. Het moet zo effectief mogelijk worden ingezet. Hoe meer mensen met het OV kunnen, hoe beter. GroenLinks maakt zich echter wel zorgen over de plekken die niet in de buurt van dikke lijnen zitten. In dat kader wacht GroenLinks het resultaat van voornoemd onderzoek in 2015 met belangstelling af.

Desgevraagd door de voorzitter, deelt spreker mede dat GroenLinks kan instemmen met de terinzage legging van het voorliggende plan.

De heer Thonon memoreert dat D66 bij het voorontwerp al positief was en dat nog steeds is over concept ontwerp. De aanbevelingen in het MER-rapport verheugt D66. Geïnformeerd wordt of het College de aanbevelingen overneemt.

In 2006 hebben de statenleden het boekje 'De provinciale weg in beeld' gekregen. Daarin staat veel informatie dat een statenlid helpt bij het maken van een afweging. Een vernieuwde versie van het boekje zou erg behulpzaam zijn, zeker gezien de vernieuwing in de Staten sinds 2007 en gezien de trends die het Mobiliteitsplan zelf schetst. Aan het College wordt verzocht die informatie nogmaals te verstrekken, zodat de statenleden met dezelfde informatie als de ambtelijke organisatie hun afwegingen kunnen maken.

D66 zal de technische vragen schriftelijk stellen. Namens D66 plaatst spreker thans de volgende vragen:

- geïnformeerd wordt wat er is gedaan met het commentaar uit de vorige commissie MME. De vraag is of het mogelijk is om conform de PRS met bv. track changes bij het definitieve plan de opmerkingen, die thans worden gemaakt, mee te sturen zodat makkelijk kan worden gezien wat er met de opmerkingen is gedaan;
- op blz. 19 van het Mobiliteitsplan spreekt het College van het inpassingplan als het uitgangspunt van een ruimtelijk instrumentarium. Geïnformeerd wordt waarom een inpassingplan juist het uitgangspunt is en niet wat vriendelijker wordt begonnen met een verzoek om een bestemmingsplan aan te passen;
- op blz. 21 van het Mobiliteitsplan staat: "We zoeken naar andere mobiliteitsvormen als alternatief voor ontsluitende lijnen waar de vraag gering is. Voor deze vormen van mobiliteit hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de gemeente." D66 vindt het een goed idee om gemeenten bij de oplossingen daarvan te betrekken, maar er zou ook in die gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen worden gelezen dat gemeenten dan ook mee moeten betalen. Dat vindt D66 geen goed idee, omdat busvervoer nog steeds een provinciale kerntaak betreft. Geïnformeerd wordt tot hoever die verantwoordelijkheid van de gemeenten gaat volgens het College.

D66 mist de volgende zaken:

- de SP en de PvdA hadden het hier al over en de PVV preludeerde op twee auto's per gezin. Dat ziet D66 er niet in. Op blz. 14 mist D66 de trend van het afnemen van het gebruik van auto's onder jongeren. Zoals in de Mobiliteitsbalans 2013 van het Ministerie van I&M staat: "Het verminderde autogebruik onder jong volwassenen blijkt in Nederland op dit moment duidelijk van invloed te zijn op de verminderde groei van mobiliteit." In het voorontwerp stond die trend wel. Nu is hij verdwenen. Geïnformeerd wordt naar de reden;
- de integratie van het BRU-gebied ontbreekt. Ook al geeft de provincie geen concessies in dat gebied, het is nog steeds provinciaal grondgebied en zou daarmee niet in de visie mogen ontbreken. Het negeren van de BRU leidt volgens D66 tot een suboptimaal overzicht. Voorbeeld: op blz. 22 staat het kaartje met de dikke lijnen. Daarin staat wel de dikke lijn tussen Wijk bij Duurstede en Doorn maar niet de nog veel dikkere lijn tussen Wijk bij Duurstede via Bunnik naar de stad Utrecht, omdat dit BRU-gebied betreft. Geïnformeerd wordt hoe het College omgaat met de BRU in de definitieve versie. D66 sluit zich wat dit betreft volledig aan bij het betoog van de PvdA en de SP;
- tot slot informeert D66 hoe het College omgaat met het mogelijk afschaffen van de OV-Studentenkaart. Als de kaart wordt afgeschaft, verwacht D66 een verschuiving van OV naar fiets en auto, waardoor nog meer fiets- en autofiles rond bijvoorbeeld de Uithof komen te staan. Daarmee komt de bereikbaarheid van de Uithof in gevaar. In de Economische Visie heeft de Uithof een prominente plek. Daarom zou de Uithof ook in het Mobiliteitsplan een prominente plek mogen hebben.

D66 kan zich voor het overige in grote lijnen vinden in de Visie en het Programma. D66 stemt in met de ter inzage legging hiervan.

De heer De Heer zet uiteen dat de combinatie van een Mobiliteitsvisie en een Mobiliteitsprogramma uitnodigt tot algemene beschouwingen over het Mobiliteitsbeleid, waarbij alle treden uit de Ladder van Verdaas aan bod komen. Die politieke discussie komt later na de inspraakronde. Heden behoeft alleen te worden aangegeven of de stukken inspraakrijp zijn. Voor het overgrote deel acht de ChristenUnie de Visie en het Programma inspraakrijp. De ChristenUnie ziet echter wel de volgende leemtes.

De beprijzing van mobiliteit. Met name het anders beprijzen van automobilititeit ontbreekt. Dat is de wind die al een tijdje uit Den Haag waait. De provincies hebben daar last van. Feitelijk is het jammer, dat de provincie de markt/het geld niet meer haar werk laat doen als het gaat over gedragsbeïnvloeding en modal-shift. Geld is nu eenmaal het meest efficiënte instrument om het aantal autokilometers terug te dringen. Dat gereedschap laat Den Haag liggen en de provincie in dat voetspoor ook, hetgeen de ChristenUnie betreurt.

Fijnstof. De passages over Luchtkwaliteit gaan alleen over stikstofdioxide. Dat geldt voor het Programma en voor het MER-rapport. De ChristenUnie vindt het uiterst merkwaardig dat de opstellers van het MER-rapport de aanbeveling geven om ook te kijken naar bovenwettelijke maatregelen, maar zelf bij fijnstof niet het goede voorbeeld geven. Geïnformeerd wordt of het MER-rapport op dit punt is aan te passen. Het probleem van ultra fijnstof is, dat er nog geen normen zijn terwijl de gezondheidsschade juist het grootste is. De normen voor het grotere fijnstof zijn niet streng genoeg volgens alle rapportages van de WHO. De ChristenUnie pleit ervoor het fijnstof op te nemen in het voorliggende plan.

Aanbestedingen. Hedenmorgen is in de sessie met Connexxion een aantal mogelijkheden genoemd om anders aan te besteden. Er is gesproken over de dikke lijnenstructuur, maar er zijn veel meer varianten denkbaar bij de aanbesteding. Spreker heeft het voorbeeld genoemd om niet meer alle lijnen dwars door de kernen te laten rijden, maar ze te verbeteren door ze sneller buiten de kernen om te laten rijden en te zorgen voor goede fiets-, autoverbindingen en kleine busjes die daarop aansluiten. Daarmee ontstaat een ander, verbeterd, OV-systeem dat volgens de ChristenUnie wellicht goedkoper is, maar in ieder geval niet duurder. De ChristenUnie mist in de voorliggende stukken het kijken naar anders aanbesteden.

Het fietssnelpadennetwerk. De keus is gemaakt, dat de elektrische fiets een grens van 15 km/u heeft in het woon-werkverkeer, terwijl 25 km/u kan worden gehaald. Dat betekent een grotere noodzaak om fietssnelwegen aan te leggen. Gedeputeerde Van Lunteren heeft een half jaar geleden aangegeven daarover in gesprek te zijn met gemeenten en gezegd dat hij zelfs dacht aan een inpassingplan op dat vlak. De ChristenUnie betreurt dat dit niet terecht is gekomen in het voorliggende plan.

Evacuatie routes. Geïnformeerd wordt of het voorliggende plan goed voorsorteert op het Deltaprogramma. Bij een sessie is het voorbeeld van Woerden aan de orde geweest waar tunnels onder de spoorlijn doorlopen. Als die onder water staan, kan niemand de barrière nemen. De vraag is of er geen vluchtroutes moeten worden gemaakt op dat soort knelpuntplekken.

De SWUNG-wetgeving. Deze staat ook in het plan genoemd.

De BRU. Geïnformeerd wordt of de overname van de BRU-taak voldoende is uitgewerkt. De ChristenUnie begrijpt dat niet op de twee laatstgenoemde leemtes kan worden gewacht met het vaststellen van het Mobiliteitsplan, maar die leemtes vragen wel om een tijdige bijstelling.

De ChristenUnie heeft de indruk dat er niet zoveel is gedaan met de opmerkingen van de partners die hogere ambities vragen op het gebied van OV en fiets. Veel partners doen suggesties voor OV en fiets die niet worden overgenomen, hetgeen de ChristenUnie betreurt. Spreker memoreert bij de conceptversie te hebben gevraagd om een andere planning. De ChristenUnie begrijpt dat de Visie voor de langere termijn wordt vastgesteld maar dat het Programma voor zoveel jaren wordt vastgesteld, wordt betreurd. De ChristenUnie staat op het standpunt dat dit eerder moet kunnen worden herzien. Gezien het Deltaprogramma, de SWUNG-wetgeving en de overname van de BRU-taken, stelt de ChristenUnie voor het Mobiliteitsprogramma in de komende Collegeperiode al een keer te herzien.

Ter zake van de MER, memoreert spreker dat de ChristenUnie ervoor heeft gepleit meerdere alternatieven mee te nemen. De ChristenUnie betreurt dat in de MER alleen het voorkeursalternatief staat en dat het meest milieuvriendelijke alternatief niet is uitgewerkt,

terwijl de partners van de provincie klaarstaan om dat verder uit te werken. De ChristenUnie pleit ervoor in het plan MER een meest milieuvriendelijk alternatief toe te voegen.

Mevrouw Hoek merkt op dat al veel is gezegd. 50PLUS kan zich in grote lijn aansluiten bij het betoog van de SP.

50PLUS is voorstander van de dikke lijnen kaart. Deze is echter onvolledig. De dunne lijnen ontbreken. Voorts mist 50PLUS de verbindende lijnen met bv. Noord-Holland. 50PLUS pleit ervoor dit desnoods in een andere kleur aan te geven, zodat zichtbaar wordt hoe Utrecht, bv. via Hilversum, wordt verbonden met Amsterdam.

Voorts sluit 50PLUS zich aan bij de opmerking van de ChristenUnie over het feit dat de Visie en het Programma voor een dergelijke lange termijn worden vastgesteld. 50PLUS kan zich voorstellen dat over 5 jaar een evaluatie plaatsvindt en het Programma op basis daarvan eventueel wordt bijgesteld.

50PLUS is van mening dat erg positief wordt gesproken over de krimp. Duidelijk is dat hiervan de eerste tien jaar wel degelijk sprake is. De generatie die eraan komt is een andere generatie dan de zestigers van nu. Die stappen minder in de auto en rijden op snelle fietsen. Het verandert te snel om voor een dergelijke lange termijn een visie te ontwikkelen.

De provincie Utrecht is een mooie provincie om in te wonen, er wordt van alles aan gedaan, het is de Randstad, fijn om in te werken. Het is echter niet zo dat de mensen, die er nu wonen, straks weggaan omdat ze niet meer werken. Voor hen moeten voorzieningen in stand worden gehouden, in ieder geval minimaal wat er nu is. In dat kader wijst spreekster op het kleine kernenbeleid. Een ieder moet kunnen komen waar hij/zij moet zijn. In het buitengebied zullen steeds meer winkels en voorzieningen verdwijnen. Als dan ook de bus nog verdwijnt, ontstaat daar een probleem. Op dat moment gaat het thema van nu: participeren en zelfredzaamheid niet op voor die doelgroep. 50PLUS vraagt hiervoor aandacht.

In de hoop dat de punten die thans worden ingebracht worden meegenomen, stemt 50PLUS in met de ter inzage legging van de voorliggende stukken.

De heer Graaff deelt mede dat het CDA instemt met de ter inzage legging.

Het CDA hecht eraan in te gaan op drie punten die ten opzichte van de vorige versie zijn gewijzigd.

De dekking van het programma. Het verheugt het CDA dat dit deel nu is toegevoegd aan het Mobiliteitsplan. Het maakt inzichtelijk waar de prioriteiten liggen en hoe de financiële vertaling daarvan is. Geïnformeerd wordt in hoeverre het mogelijk is om alle in het voorliggende plan beschreven ambities met dit geld te dekken. Voor de doorstroming is een budget van € 57 miljoen beschikbaar. Er is een kaart aanwezig waarop een groot aantal plekken staat dat in de loop van de tijd niet aan de norm voldoet. De vraag is of het budget voldoende is om die knelpunten aan te pakken. Dat geldt eveneens voor de projecten op het gebied van verkeersveiligheid.

OV. De vorige keer heeft het CDA al aangegeven dat de harde grens van 8 passagiers per lijn niet het meest ideale uitgangspunt is voor dit beleid. Het is nu gewijzigd naar 6. Het blijft voor het CDA een beetje willekeurig hoe dat tot stand is gekomen. Geïnformeerd wordt of inzichtelijk kan worden gemaakt welke consequenties het heeft om een bepaald getal te hanteren voor de lijnen die in stand blijven, qua kosten voor het OV en voor de bedragen die beschikbaar blijven voor andere onderdelen van dit Mobiliteitsplan. Als de Staten uiteindelijk tot besluitvorming komen over het Mobiliteitsplan, acht het CDA van belang dat bekend is wat de consequenties daarvan zijn.

De heer Thonon informeert waarop het CDA baseert dat 6 passagiers een willekeurig getal is. De heer Graaff licht toe dat vorige keer 8 passagiers werden aangegeven om het betaalbaar te kunnen houden. Op dat moment is door een organisatie aangegeven dat het getal 6 handiger

zou zijn omdat die mensen dan alsnog in kleinere busjes zouden kunnen worden vervoerd. Dat is op zich een plausibele overweging. Het gaat het CDA erom dat er uiteindelijk tot een andere norm wordt gekomen, waarmee in de volle breedte duidelijk is wat het betekent voor de hoeveelheid geld dat de provincie heeft. Als het zou kunnen worden gehaald met minder dan het beschikbare budget voor OV ad € 454 mln, wil het CDA niet direct minder budget vaststellen, maar het verbetert de besluitvorming wel als zichtbaar is met welk budget welke lijnen kunnen worden gereden en tot wat voor norm het leidt. Het zondermeer vaststellen van een getal zonder te weten wat het betekent voor de andere mogelijkheden die in de provincie aanwezig zijn om zowel het OV maar ook de andere zaken te kunnen verbeteren, vindt het CDA niet de meest ideale besluitvorming.

Tot slot het landbouwverkeer. Er wordt aangegeven dat er nog een notitie verschijnt over de manier waarop met landbouwverkeer wordt omgegaan. Het CDA informeert of dit nog voorafgaand aan het Mobiliteitsplan gebeurt. Dat heeft de voorkeur van het CDA, omdat het, alhoewel het een relatief klein onderwerp is, handig is om te weten wat de normen daarin zijn, voordat het Mobiliteitsplan wordt vastgesteld.

De heer Thonon deelt mede dat D66 zich aansluit bij het laatste punt van het betoog van het CDA.

Gedeputeerde Van Lunteren merkt, met betrekking tot het meten is weten, op dat de provincie zich in het verleden baseerde op modellen, maar tegenwoordig op feitelijke cijfers. In het kader van de toekomst wordt gekeken wat een model doet, maar daarbij worden ter toetsing steeds vaker de feitelijke cijfers gebruikt, waarmee de provincie meer inzicht heeft in hoe stromen in elkaar steken.

Ook op het gebied van verkeersveiligheid wordt gewerkt met meten is weten. Met alle gemeenten in de provincie wordt een gesprek gevoerd over mobiliteit, de zgn. realisatie impuls. De gemeenten hebben de bereidheid uitgesproken op hun website een link naar Veilig Verkeer Nederland te plaatsen, zodat de provincie naast de plaatsen waar ongelukken gebeuren ook de informatie over de plaatsen waar bijna-ongelukken zijn gebeurd binnenkrijgt. Bekeken wordt of dit nog kan worden vereenvoudigd via app's, waardoor de informatie nog sneller in beeld komt en op basis daarvan tot een veiliger netwerk kan worden gekomen.

Met betrekking tot het fietsnetwerk is aan gemeenten verzocht aan te geven waar zij primair knelpunten ervaren en trajecten zien die kunnen aanhaken op een breder netwerk. Spreker heeft daarbij aangegeven dat de provincie ook binnen de gemeentegrens wil meebetalen, als kan worden aangetoond dat het bovenlokaal fietsverkeer daarmee wordt gefaciliteerd. In het verleden werd met subsidies gewerkt, waarvan aan het eind van de rit veelal moest worden geconstateerd dat deze niet waren benut. Nu is aan gemeenten verzocht een lijst aan te leveren met geprioriteerde punten en de hoeveelheid geld die daarvoor beschikbaar kan worden gesteld. Dat wordt in één pot gedaan, waarmee niet alleen de zekerheid wordt verkregen dat het feitelijk wordt gerealiseerd, maar ook efficiency kan worden behaald met de aanbesteding, door het in één hand te nemen. Tot nu toe is daarop door alle wethouders, incl. het BRU-gebied, enthousiast gereageerd. Om de verwachting te temperen, heeft spreker bij gemeenten in het BRU-gebied wel duidelijk gezegd dat de provinciale middelen die vanuit de BDU beschikbaar worden gesteld, primair zijn bedoeld voor het niet-BRU-gebied, omdat de BRU rechtstreeks vanuit het Rijk wordt gefinancierd. Als de provincie de BRU-taak overneemt, heft dat probleem zich mogelijk op. Daarbij zij echter wel opgemerkt dat de provincie wel te maken heeft met vastgesteld beleid in de BRU. Spreker staat op het standpunt dat daarmee zorgvuldig dient te worden omgegaan.

Spreker vraagt de verzoeken om tekstwijzigingen ook via de mail aan hem toe te sturen.

Hij zegt toe te zullen nagaan hoe de wijzigingen ter zake van de PRS zijn bijgehouden en of de commissie in deze ook beter kan worden gefaciliteerd.

Voorts zegt spreker toe per hoofdstuk en paragrafen de rollen duidelijker weer te geven.

De reden waarom ervoor is gekozen om met inpassingplannen te werken, is dat de provincie thans gemeenten vaak laat opdraaien voor het rumoer dat voortkomt uit besluiten die de Staten nemen. Het inpassingplan wordt nu veelal gebruikt als stok achter de deur. Gemeenten ervaren dat als een instrument waarbij hen iets wordt opgelegd. De bedoeling is die dreiging eraf te halen en het instrument meer in te zetten als een manier van werken, bv. conform de Tracéwet van het Rijk.

In de brede zin van de hoofdnetwerken (alle modaliteiten) is het misschien niet altijd handig om in een openbaar stuk aan te geven dat het netwerk al op orde is. Vanuit die invalshoek zal spreker kijken of dat op een wat andere wijze kan worden geformuleerd.

Op meerdere manieren worden innovaties geborgd. Het is in het voorliggende plan benoemd; het Inkoopbeleid is aangepast en er worden meer mogelijkheden geboden voor innovatie.

Verder is het iets waar een bestuurder voor moet willen staan, omdat innovatie soms ook betekent dat iets niet altijd lukt zoals het van tevoren was bedacht. Dat moet aan de voorkant duidelijk worden uitgelegd. Als daarmee op die manier wordt omgegaan, is veel mogelijk op het gebied van innovatie.

Spreker onderschrijft dat er meer aanbieders zijn dan de NS. Die ruimte biedt het Rijk echter niet binnen het gebied van de provincie Utrecht.

Spreker zegt in het kader van Verkeersveiligheid toe dat handhaving zal worden toegevoegd.

Er is een werkmethode. Wellicht is het goed dat alvast neer te zetten. Dat neemt niet weg dat de provincie er niet over gaat. De provincie mag wel trajecten aandragen bij het OM, maar het OM bepaalt.

Spreker verschilt met de SP van mening dat duurzaamheid in het plan volledig ontbreekt. In algemene zin is er wel degelijk aandacht voor duurzaamheid, niet alleen in losse kreten maar ook in beleid.

Over het vraaggestuurd OV wordt thans een aantal uitspraken gedaan, waarvan nog niet duidelijk is wat de effecten zijn. Met Connexxion heeft spreker gesproken over de wijze waarop, vooruitlopende op de aanbesteding, ervaring zou kunnen worden opgedaan met vraaggestuurd OV. Connexxion heeft te kennen gegeven in overweging te zullen nemen het een en ander uit te werken en, nadat besluitvorming in de Staten heeft plaatsgevonden, door middel van experimenten te kijken welke mogelijkheden er zijn om aan te besteden.

Desgevraagd door de heer Meijer, geeft spreker aan thans niet concreet te kunnen aangeven wat dat zal zijn, omdat hij op het standpunt staat dat hij formeel Connexxion niet vooruitlopend op de besluitvorming in de Staten de opdracht kan geven om te gaan experimenteren. Het gaat daarbij om experimenten met bv. het werken met kleinere bussen, het meer inzetten op de dikke lijnen, meer aan de randen van de kern.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer Meijer, antwoordt spreker dat het de bedoeling is dat de Staten zich kunnen uitspreken over het experimentenvoorstel.

Andere provincies hebben hier overigens ervaring mee. Getracht wordt die informatie al mee te nemen in het traject.

Een ander initiatief waarbij spreker betrokken is, is 'anders op reis'. Dit initiatief is gestart vanuit de reizigers die in deze pleiten voor meer experimenteerruimte omdat er in hun visie meer mogelijk is op het gebied van OV. Vanuit die invalshoek wil de provincie meer verkennen.

De passage over het minder gebruik van auto's door jong volwassenen is geschrapt, omdat het KIM haar uitspraak in deze inmiddels heeft genuanceerd.

Getracht is een Visie op te stellen die in de Staten op een zo breed mogelijk draagvlak kan rekenen, om daarmee een basis te hebben waarlangs kan worden gewerkt.

De Visie heeft een redelijk lange doorlooptijd, omdat er veel tijd nodig is voor de realisatie. Op grond daarvan staan er ook geen harde ambities in. Dit is een meer integrale benadering. Dat is ook hetgeen waarom de Staten steeds hebben gevraagd.

De heer E. de Vries informeert of het feit dat jong volwassenen minder snel in de auto stappen nu ook niet meer als trend in het beleid wordt meegenomen.

De heer Thonon voegt hieraan toe dat het Sociaal Cultureel Planbureau en het Centraal Bureau van de Statistiek nog wel steeds dezelfde conclusie hanteren. Het CBS stelt dat het aantal jongeren met 0,4% is gestegen; het autobezit onder de jongeren is 4,5% gedaald. Los van hetgeen het KIM zegt, zit daar in de visie van D66 toch wel een sterke trend in.

Mevrouw Bloemberg merkt op dat het KIM bij de Mobiliteitsbalans van 2013 nog wel zegt dat jong volwassenen minder met de auto reizen en dat dit vooral komt doordat jongeren steeds meer in stedelijke gebieden wonen. Volgens de PvdD is dat in de provincie Utrecht ook het geval. Het enige dat is veranderd, is dat het KIM daarbij aangeeft niet te weten of dit zich zal blijven voortzetten.

Gedeputeerde Van Lunteren merkt op dat dit inderdaad het geval is in een deel van de provincie waar over het algemeen geen provinciale wegen lopen en het daarmee buiten de invloed van de provincie valt.

In algemene zin is ervoor gewaakt in de Visie politiek te bedrijven door zaken te stellen zonder onderbouwing. Vanwege het feit dat het KIM aangeeft niet te weten of die trend zal doorzetten, acht spreker het niet verstandig het in de Visie op te nemen.

Wel wordt terecht de vraag gesteld wat met de trend wordt gedaan. Spreker is van mening dat in het plan wordt ingezet op het juist breed faciliteren van al die modaliteiten. Er wordt aanvullend flink geld uitgetrokken voor het OV in het kader van de MIRT OV studie en het brede netwerk op te tuigen. Vanuit die invalshoek is de provincie daar derhalve wel mee bezig.

De heer E. de Vries kan zich voorstellen dat in de Visie wordt opgenomen dat de trend ter discussie staat, maar dat dit toch heeft geleid tot een bepaalde beleidsinzet. De PvdA hecht eraan ergens te kunnen terugvinden waarom bepaald beleid is ingezet en maatregelen zijn genomen vanwege het gegeven dat jongeren in de grote stad minder auto's nemen.

Gedeputeerde Van Lunteren memoreert dat dit op provinciaal beleid minder van invloed is. Met de Visie wordt geen politieke insteek voorgestaan, maar de overtuiging dat mobiliteit alleen kan worden aangepakt met een integrale benadering. Dat vindt spreker relevanter dan welke politieke aanname daar verder onder hangt. Spreker is ervan overtuigd dat uiteindelijk het best functionerende mobiliteitssysteem wordt verkregen als het vanuit de integrale invalshoek wordt benaderd. Hij heeft de opmerking gehoord en zal bekijken hoe een invulling kan worden gegeven aan de vraag waarom tot die keuzes wordt gekomen. Spreker benadrukt nogmaals ervoor te willen waken dat in de Visie politiek wordt bedreven. In een jaarplan kunnen nadrukkelijk accenten worden neergelegd; een Visie moet bestendiger zijn. Het gelijkstellen van modaliteiten komt daar uit voort.

Desgevraagd door de heer Meijer, antwoordt spreker dat het politiek zou zijn geweest als de insteek wel op de ene maar niet op de andere modaliteit zou worden gericht. Dat is de reden dat de modal shift is weggehaald. De modal-shift heeft de provincie in de afgelopen jaren meer in de weg gezeten dan geholpen. Het is wellicht niet ambitieus maar spreker staat op het standpunt dat het meer ruimte biedt om tot een veel betere mix te komen. Ter illustratie wijst hij op Beter Benutten en het feit dat de bedrijven in de U15 erin zijn geslaagd 1200 reizigers uit de spits te halen. Dergelijke maatregelen en ook het elektrisch rijden worden niet ondervangen in een modal-shift.

De heer Meijer acht de uitleg wat beperkt. Indien geen keuzes worden gemaakt en er geen ambities zijn, kan er nooit in een bepaalde richting worden gestuurd. Het gaat erom dat er, uit oogpunt van luchtzuiverheid en andere ontwikkelingen op milieugebied, voor wordt gezorgd

dat mensen andere vormen van vervoer gaan kiezen. Het niet beantwoorden daaraan is derhalve ook een politieke keus.

Gedeputeerde Van Lunteren vervolgt dat gewerkt wordt aan het ontwikkelen van een fietsnetwerk. Dit vergt wel enige tijd omdat met alle gemeenten moet worden gesproken en die vervolgens de input moeten leveren. Spreker doet zijn uiterste best dat het er ligt bij het definitieve plan, hij kan dit echter niet garanderen.

Elektrisch rijden zit er wel in. Gevraagd wordt explicieter te maken dat de provincie door die ontwikkelingen ervoor kiest om die afstanden te vergroten.

De heer E. de Vries geeft aan dat hij meer vraagt. Indien de provincie de elektrische fiets, scooter, auto serieus als nieuwe variant meeneemt, daaruit een aantal zaken voortvloeit. De afstanden gaan verder, fietspaden moeten op een andere manier worden aangelegd, aandacht voor de oplaadpunten. Het staat er wel in, maar vrij summier terwijl het elektrisch rijden in het afgelopen jaar een enorme vlucht heeft genomen.

Gedeputeerde Van Lunteren onderschrijft het laatste. Met name met betrekking tot de fiets en scooter is dit zichtbaar. Hij vraagt zich echter af wat de provincie op dit vlak in deze fase kan. Dat vergt meer dan het opschrijven van enkele zinnen. Hij kan zich voorstellen dat dit, indien mogelijk, wordt meegenomen in de uitwerking van het fietsnetwerk. Aangegeven zou kunnen worden dat de provincie zich, bij de ontwikkeling van het fietsnetwerk, goed rekenschap moet geven van de ontwikkelingen op het gebied van elektrisch vervoer.

De heer E. de Vries kan zich voorstellen dat de enorme vlucht die het elektrisch rijden heeft genomen wordt aangestipt in de Visie en het Programma, met de opmerking dat hierop nader wordt teruggekomen bij de verdere uitwerking.

Gedeputeerde Van Lunteren zegt toe te zullen bekijken hoe dit kan worden opgepakt, waarbij hij zijn aandacht zal richten op het feit dat de consequenties voor infra zich met name toespitsen op het fietsnetwerk.

Desgevraagd door de heer E. de Vries, bevestigt spreker dat de elektrische scooter zich meer toespitst op het binnenstedelijke. De provincie kan echter niet het verkeer binnen een gemeente regelen.

Spreker is groot voorstander van flexwerken en de U10 aanpak, hetgeen hij ook overal uitdraagt.

De heer E. de Vries merkt op dit te willen terugzien in het plan, omdat dit tot 2028 van toepassing is. De PvdA is ervan overtuigd dat dit, indien goed ingezet, een groot deel van de fileproblematiek, fijnstof kan oplossen.

Gedeputeerde Van Lunteren zegt toe te zullen bekijken of er ruimte is om tegemoet te komen aan het verzoek van de PvdA.

Met betrekking tot geluid en natuur, is de lastigheid dat het beleid elkaar bijt. Indien langs stiltegebieden wordt voorgestaan te komen tot de vastgestelde geluidsnormeringen, is de enige manier op trajecten van een weg, die uitnodigen om 80 km/u of harder te rijden, af te waarderen of geluidswallen aan te leggen. Hij acht dat niet realistisch. Spreker kan zich voorstellen dat hiernaar op een andere moment nog eens realistisch met elkaar wordt gekeken.

De heer E. de Vries is van mening dat wel aan de burger kan worden uitgelegd dat door een stiltegebied langzamer moet worden gereden. Dit lukt ook bij de ingang van een dorp.

Gedeputeerde Van Lunteren merkt op dat de situatie bij de ingang van een dorp echt anders is. Zijn inschatting is dat het niet kan. Daarbij komt dat het OM bij een afwaardering niet handhaaft.

Waar een fietspad van de toekomst aan moet voldoen wordt niet meegenomen in het plan, maar is wel iets waaraan aandacht moet worden besteed. Spreker is voornemens dit op nationaal niveau neer te leggen bij het CROW.

Op de MER aanbevelingen komt spreker terug. Die worden in het geheel meegewogen.

Een meest milieuvriendelijke alternatief wordt over het algemeen meegenomen bij projecten; het is niet gebruikelijk dit in een Visie op te nemen. Daarbij komt dat in het kader van een Visie geen MER behoeft te worden uitgevoerd. De provincie heeft daar echter wel voor gekozen. Dat houdt in dat serieus zal worden gekeken naar die zaken die uit de MER naar voren zijn gekomen. Daarop wordt in de definitieve versie teruggekomen.

Ter zake van de integratie van het BRU, memoreert spreker dat op een gegeven moment is besloten door te gaan omdat besluitvorming uitbleef. Er komt derhalve een moment dat een en ander met elkaar zal moeten worden geïntegreerd.

Met de Staten is de afspraak gemaakt dat de Visie en het Programma worden vastgesteld en aan het eind van de volgende periode een traject op te pakken waarin eventuele wijzigingen kunnen worden aangebracht.

De afschaffing van de OV-Studentenkaart speelt op landelijk niveau en heeft daar de aandacht. Spreker verwacht dat dit meer consequenties heeft dan alleen maar problemen op verkeerskundig gebied. Het kan ook problemen tot gevolg hebben voor de financiering van het OV in brede zin, omdat het OV in Nederland voor een deel wordt gefinancierd uit de inkomsten van de OV-Studentenkaart. In dat kader wordt ook gevreesd voor eventuele consequenties voor de concessieprijsen.

De heer Thonon leest in de Reactienota dat met de OV-Studentenkaart maar 1 - 2% van de concessie wordt gefinancierd.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe dat de provincie een ander beeld heeft. De indruk bestaat dat het een substantiëler deel is en dat met name geld vanuit stedelijk gebied naar het perifere gebied wordt overgeheveld. Dat verdwijnt straks. Dit wordt thans nader uitgezocht in IPO-verband. Als daar meer over te melden is, zal spreker dit terugkoppelen naar de commissie. Er wordt o.a. bekeken of dit zou kunnen worden ondervangen door het systeem op andere manieren in te richten.

Met betrekking tot de beprijzing, memoreert spreker dat de afspraak dat de provincie dit niet gaat doen als het bij het Rijk niet mogelijk is. Er wordt nog wel steeds gekeken hoe beloningsproeven kunnen worden gedaan. Dat is ook een vorm van beprijzing.

Op blz. 44 wordt gesproken over fijnstof. Voor de micro fijnstof zijn echter geen regels, op grond waarvan de MER daarop niet kan toetsen.

Aangegeven is hoe wordt bekeken hoe het anders aanbesteden kan plaatsvinden. Daarbij wordt eveneens bekeken of voor het vervoer in het kader van o.a. de WMO, constructies te bedenken zijn, conform in de vorige commissie is aangereikt.

Er is voorgesorteerd op de Deltaplannen voor zover deze op dit moment bekend zijn.

Ten aanzien van de Wet SWUNG en de integratie BRU is, zoals gezegd, de keuze gemaakt daarop niet te wachten. Dat betekent dat er op een gegeven moment op een partiële herziening van de plannen wordt uitgekomen.

Spreker neemt de suggestie van 50PLUS, om de lijnen buiten de provincie zichtbaar te maken op de kaart, over. Bekeken zal worden of dit in de definitieve versie op een of andere manier zichtbaar kan worden gemaakt.

Niet alle ambities worden gedekt, omdat er altijd meer ambities zijn dan geld. Dat is vaak zo in de politiek.

Spreker heeft aan de landbouworganisaties toegezegd te zullen bekijken of het landbouwverkeer kan worden meegenomen. Omdat dit punt nogal laat is ingebracht, is het de vraag of dit lukt. Het is zijn doelstelling om te proberen dit voor definitieve versie voor elkaar te krijgen.

Het lijkt de heer Thonon goed om daarbij naast de landbouworganisaties ook de fietsorganisaties te betrekken, omdat dat de partij is die hiervan hinder ondervindt.

Gedeputeerde Van Lunteren antwoordt dat daarmee al rekening is gehouden in de parallelstructuren. Hier gaat het meer om de routing, in de zin dat wordt aangegeven waar al dan niet met landbouwvoertuigen kan en mag worden gereden.

De voorzitter rondt de bespreking over dit onderwerp af.

In verband met de tijd en het feit dat een aantal fracties door hun spreektijd heen is, wordt, op voorstel van de voorzitter, besloten de behandeling van de agendapunten 12. Statenbrief beleid Detailhandel, 13. Ingekomen brief EBU en Statenbrief uitvoeringsverordening EBU, 14. Statenbrief westelijke ontsluiting Amersfoort, 15. Statenbrief tarieven openbaar vervoer door te schuiven naar de volgende vergadering. Met betrekking tot agendapunt 16, Statenbrief gebiedsuitwerking A27 Utrecht Oost, was dit al besloten bij de vaststelling van de agenda.

De heer Meijer is van mening dat het besluit om voornoemde onderwerpen door te schuiven wel heel snel is genomen. Overigens kan hij hiermee instemmen. Wel hecht hij eraan op te merken dat hij voor de vergadering met de voorzitter heeft afgesproken dat de spreektijd per agendapunt zou worden verdeeld, waarmee de SP nooit door haar spreektijd heen kan zijn. De voorzitter memoreert dat hij heeft aangegeven dat hij het voorstel van de SP in overweging zou nemen. Zoals uit de voorzittersmail blijkt, heeft hij dit niet overgenomen. Hij zal dit voorstel meenemen naar het Presidium.

17. Statenbrieven en ingekomen stukken die ter informatie worden aangeboden

17.1 Statenbrief laadinfrastructuur elektrisch vervoer

17.2 Statenbrief beleidsregel nadeelcompensatie wegen

17.3 Memo GS gedeputeerde Van Lunteren treindienst Utrecht/Amsterdam-Schiphol

17.4 Memo GS gedeputeerde Van Lunteren reactie op mail Dhr. van 't Hof beweegt Kiss en Ride

17.5 Statenbrief samenwerkingsovereenkomst Fietsbrug Nigtevecht

17.6 Ingekomen brief CUMELA Nederland vervallen oeververbinding Uithoorn-Amstelhoek voor landbouwverkeer medio 2014

17.7 Ingekomen brief ANWB programmabegroting 2014 extra inkomsten uit opcenten

17.8 Statenbrief Gebiedsagenda Noord-Holland, Utrecht, Flevoland en bestuursovereenkomst schaalsprong Almere

17.9 Statenbrief gedooglijst tweede helft 2013

17.10 Statenbrief bestedingsplan BDU 2014

18. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering, onder dankzegging van ieders komst en inbreng.